

„ASTĂZI S-A NĂSCUT CEL FĂR-DE-NCEPUT...!”

NOUȚATEA CREȘTINISMULUI*

Iubiți credincioși,

Sărbătoarea Nașterii Domnului îmi oferă prilejul tradițional de a vă scrie această carte pastorală, cu gândul și rugăciunea ca ea să vă găsească în sănătate și să adauge Sărbătorii bucuria de a fi împreună astăzi, măcar pe calea aceasta.

Astăzi s-a născut Hristos, Mesia chip Luminos! Iată vestea cea mare pe care ne-o împărtășim în aceste zile unii altora. Ne-o împărtășește Biserica, prin slujba ei deosebită și mângâietoare. Ne-o reamintesc sfinții Evangheliști prin mărturiile pe care ni le dau din vremea aceea. Ne-o cântă colindătorii. Reflectează la ea teologii și filosofii. Caută semne și prevestiri despre aceasta în scrierile vechi și mai ales în Vechiul Testament. Nașterea Domnului ne reîncălzește tuturor credința. Pe toți ne adună într-o retrăire a întâmpinării în lume, în istorie, în inimile, în mințile și în casele noastre a lui Dumnezeu care, vine din înaltul cerului spre a sta de vorbă cu noi, a trăi ca noi, a ne aduce lumina cunoștinței și a ne descifra toate tainele vieții și ale morții.

Multe noutăți ne provoacă adesea interesul în viața noastră cea de toate zilele. Dar nici o noutate n-a fost vreodată mai mare pe pământ, decât aceea a coborârii lui Dumnezeu printre oameni, sub chip de om. „S-a intrupat din Fecioara Maria și s-a făcut om”. S-a împlinit astfel o profeție scrisă cu sute de ani înainte de prorocul Isaia: Iată o Fecioară va lua în pântece și va naște fiu și va fi numele lui Emanuel, ceea ce înseamnă: Cu noi este Dumnezeu! De altfel aproape toate despre Dânsul vor fi profețite dinainte, cu scopul de a da oamenilor speranța că într-o zi îl vor întâlni pe Dumnezeu. De aceea această speranță era marea așteptare a multor generații care, precum se spune, orbecăiau într-o întinerie în rătăcire și uitare, depărtându-se de Dumnezeu.

Când „la plinirea vremii”, de Tatăl hotărât, Fiul s-a intrupat, atunci și prorociile s-au luminat și poporul cel ce era într-o întinerie, a văzut lumină mare. Atunci au fost pricepute cuvintele care spuneau că un mare eveniment se va petrece în Betleem. Și iată-l împlinit: Mesia, Fiul lui Dumnezeu, se naște în Betleem. Se spune în cărțile vechi că Acesta, Trimisul, Mesia, se va naște din neamul lui David, cel care a scris minunata carte a Psalmilor. Și iată că așa se și întâmplă. Sfânta Familie, Iosif și logodnica lui Maria, trebuie să meargă pentru un recensământ în localitatea de origine a strămoșului lor David, în Betleem. S-a regăsit în Scriptura Veche până și amănuntul că Iosif și Maria, împreună cu Pruncul, vor trebui să fugă în Egipt, ca să se apere de Irod care, înștiințat de magi că s-a născut un Împărat, a poruncituciderea pruncilor, ca să-și apere tronul. Uciderea pruncilor și Fuga în Egipt fuseseră prorocite așa-dar.

Și-apoi, după ce vreme de „ca la treizeci de ani”, Iisus trăise în Nazaret, la vârsta aceasta a ieșit la propovăduire. Până și amănuntul acesta „că Nazarinean se va chema”, fusese prorocit, și acest nume îi va fi scris pe tăblița de pe crucea răstignirii: Iisus Nazarineanul Regele Iudeilor. Romanii au crezut că scriu aceasta în batjocură, dar de fapt spuneau, fără să vrea și fără să știe, adevărul.

(Continuare în pag. a 2-a)

Al vostru al tuturor de tot binele voitor
și pururea rugător către Dumnezeu,
† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit
al Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului

* Pastorală cu prilejul Sărbătorilor Crăciunului anului 1996 și a Anului Nou 1997.

Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței, că într-o dânsa cei ce slujeau stelelor de la Stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui Dreptății,

și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de Sus
Doamne, mărire Țiel!”

Troparul Nașterii

O ce veste...

O, ce veste minunată
Lângă Viflaim s-arată
Cerul strălucia
Îngerul venea
Pe-o rază curată

Păstorilor din câmpie
Le vestește-o bucurie
Că ntr-un mic sălaș
Din acel orăș
S-a născut Mesia

În coliba păstorească
Vrut-a Domnul gă se nască
Fiul Său Cel Sânt
Nouă pe pământ
Să ne mântuiască

Păstorii cum auzică
Spre lăcașul sfânt pornică
Unde au aflat
Pruncul luminat
Și îl preamăriră

E Iisus Păstorul mare,
Turmă ca El nimeni n-are
Noi îl laudăm
Și ne închinăm
Cu credință tare.

Mărire-ntru eele-nalte

Mărire-ntru cele-nalte,
Toate stelele să salte

Salte cerul și pământul
Și să laude cuvântul.

Întru cei de sus mărire
Și pe pământ păciurie.

La toți oamenii să fie
De acum până-n vecie.

Această zi preasfințită
Și sărbătoare slăvită,

Urăm la toți să vă fie
La mulți ani cu bucurie.

HRISTOS SE NAȘTE, MĂRIȚI-LI

„Această prăznuim, aceasta sărbătoare, im astăzi, venirea lui Dumnezeu la oameni, ca să mergem, sau mai bine zis să ne reîntorcem la Dumnezeu, ca să ne lepădăm de omul cel vechi și să ne îmbrăcăm în cel nou.

Și așa precum prin Adam am devenit muritori, tot așa prin Hristos trăim veșnic, de vreme ce împreună cu Hristos ne vom naște și ne vom răstigni și ne vom îngropa, dar vom și învia.

Să nu prăznuim deci cu Neferi, ci cu evlavie cucernică. Cu în chip lumesc, ci mai presus de lume. Fără să urmărim voințele noastre personale, ci pe ale aceluia care s-a născut, sau mai bine zis pe acelea pe care le vrea Stăpânul Hristos, nu pe acelea care conduc la neputință ci pe acelea care conduc spre înșănătoșire, nu pe acelea care au legătură cu creatura ci pe acelea care au legătură cu Cel care ne-a plăsmuit pe noi”.

Sf. Grigorie de Nazianz
E.P. T.36 p. 316

„Nașterea lui Hristos: „Hristos pe pământ”. A venit pe pământ Acela care ne-a plăsmuit din țărână și ne-a insuflat suflare dumnezeiască.

Un călător povestește că în autobuzul în care se afla, împreună cu alți călători, domnea o atmosferă apăsătoare. Era dimineață și fiecare dintre aceștia erau preocupati de nevoile care-i puseseră pe drumuri. La o stație se urcă în autobuz o mamă cu un copil în brațe. Copilul, foarte vioi și vesel, gângurea mereu din gura lui ca de înger, iar mama-i răspundea și-l alina.

Rând pe rând, ochii călătorilor s-au întors spre mamă și spre copilul ei. Fețele lor triste și încruntate mai înainte, începeau să se însenineze și zămbău, atrași de drăgălășenia copilului. În autobuz, atmosfera apăsătoare de mai înainte dispăru. Călătorii, u tând pentru o clipă, de neaz-rile lor, se veseleau de fapțura îngerească dintre ei. O mamă și un copil au făcut această minune.

Acum aproape două mii de ani, lumea greco-romană în care s-a născut Hristos, prezenta și ea aspectul oamenilor din acel autobuz: o lume de oameni înfrânți de suferințe, de nedreptăți sociale, de războaie și mizerii. În această atmosferă apăsătoare, nașterea

Pruncului Iisus, vestită de proroci, a adus un zămbet de nădejde, o rază de speranță și de bucurie pe fețele celor mulți. Această bucurie a s-miț-o mai întâi păstorilor turmelor de oi ce pășteau în jurul Viflaemului când au auzit cuvintele îngerului: „Nu vă temeți, căci iată vă vestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul...” (Luca II 10).

În fiecare an, Biserica ne îmbrăie această bucurie, la toate praznicile ei, dar cu deosebire la aceia al Crăciunului. Despre ce bucurie este vorba și care este temeiul ei?

În această zi credincioșii, și nu numai ei, au îndestulare. Praznicul acesta este cu deosebire sărbătoarea familiei și a bucuriei. Dar, nu este oare nepotrivit să vorbim despre bucurie unor oameni stăpâniți la tot pasul de frică, de temeri de tot felul? În Sfintele Scripturi se vorbește mereu despre „frica de Dumnezeu”. Uneori se recomandă chiar plânsul: „Feriți-vă de ce vă piâng, că a- (Continuare în pag. a 2-a)

CRĂCIUNUL – Praznicul bucuriei

Pruncul Iisus, vestită de proroci, a adus un zămbet de nădejde, o rază de speranță și de bucurie pe fețele celor mulți. Această bucurie a s-miț-o mai întâi păstorilor turmelor de oi ce pășteau în jurul Viflaemului când au auzit cuvintele îngerului: „Nu vă temeți, căci iată vă vestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul...” (Luca II 10).

În fiecare an, Biserica ne îmbrăie această bucurie, la toate praznicile ei, dar cu deosebire la aceia al Crăciunului. Despre ce bucurie este vorba și care este temeiul ei?

În această zi credincioșii, și nu numai ei, au îndestulare. Praznicul acesta este cu deosebire sărbătoarea familiei și a bucuriei. Dar, nu este oare nepotrivit să vorbim despre bucurie unor oameni stăpâniți la tot pasul de frică, de temeri de tot felul? În Sfintele Scripturi se vorbește mereu despre „frica de Dumnezeu”. Uneori se recomandă chiar plânsul: „Feriți-vă de ce vă piâng, că a- (Continuare în pag. a 2-a)

Preot prof. Dr. GHEORGHE LIȚIU

„Declarația de la Betleem”

„Taină minunată și neobișnuită văd, cer fiind peștera, scaun de heruvimi Fecioara, ieslea sălășluire, întru care s-a culcat Cel neîncăput Hristos-Dumnezeu”... (irmosul praznicului). Acest imn al sărbătorii Nașterii Domnului descrie în cuvinte simple dar atât de cuprinzătoare cadrul cu conotații naturale și supranaturale al mântuitorului eveniment. Aici misterul divin și obișnuitul teluric argumentează actul teandric petrecut la „plinirea vremii” (Gal. 4, 4).

În sfânta noapte a venirii lui Mesia pe pământ printre noi și mai ales pentru noi, s-au auzit cuvinte îngerești cu adânci semnificații în ceea ce privește destinul omenirii. Darul ingeresc în noaptea sfântă a fost „mesajul betleemului al redresării omenirii căzute în păcat” (Pr. Prof. Dr. Gr. T. Marcu): „Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Lc. 1, 14).

Mesaj-declarație, mesaj-mărturie, mesaj-angajament, acesta a venit să consfințească faptul că omul și lumea intrau într-o nouă eră în care se putea conlucra și beneficia din plin de Dumnezeu cel autentic și credibil.

„Declarația îngerească de la Betleem” se consideră a fi o mărturie pentru dumnezeirea Celui ce s-a făcut om „întrupându-se de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria”.

Îngerii cântau slava Celui ce i-a umplut de lumina unei noi înțelegeri, pe ei, cei de sus, și a venit să aducă „pace și bunăvoire”, liniște și armonie între oameni. Îngerii au înțeles cei dintâi taina valorii dată de Dumnezeu umanității, lumina de care erau înconjurați fiind îndreptată spre pământ.

Angelicalul mesager apropiindu-se de primii martori ai evenimentului „tainei celei din veac ascunse”, transmite sau mai nuanțat comunică faptul că lumina aceasta se datorește Pruncului născut în iesle, Hristos-Domnul, adică Dumnezeu. Acest fapt va fi o bucurie pentru tot poporul fiindcă de față este Mântuitorul tuturor: „Nu vă temeți... că vi s-a născut vouă azi Mântuitor care este Hristos Domnul” (Lc. 2, 11).

„Îngerii au vestit taina cea mare păstorilor și ei au fost cei care au văzut lumina acestui eveniment plin de tot sensul căci cei smeriți sunt mai în stare să cunoască mărirea lui Dumnezeu decât cei superficiali prin trufia lor, prin care nu se văd decât pe ei înșiși sau golul lor neumplut de lumina ce iradia din această supremă minune a supremei iubiri” (Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, „Chipul evanghelic al lui Iisus Hristos, Sibiu 1991, pag. 20).

Suprema iubire a Divinului Tată era exprimată într-un mod manifest prin coordonatele pe care Nașterea le-a evidențiat, limpezind relația Dumnezeu-om. Din iubire și prin iubire omul se definește ca fiind „chipul slavei celei negrăite”. Percepția apare ca un sentiment necondiționat de responsabilitate față de noi, față de ceilalți și față de întreaga creație. Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, a venit pentru a înviora, pentru a actualiza această responsabilitate în noi.

„Fiul a venit să asume această responsabilitate pentru noi și ne-a revelat care era cea a noastră. Ne-a dezvăluit responsabilitatea în umanitate, a înnoit-o, a restaurat-o în umanitatea asumată. Prin El ea se extinde în noi, noi o primim, El o cheamă pe nume în noi” (Pr. M.-A. Costa de Beauregard, Pr. D. Stăniloae, „Mica Dogmatică vorbită”, Sibiu 1995, pag. 64).

Mântuitorul Hristos a venit în lume ca să formeze suflăte capabile să curme elanul dezordonat și diabolic dirijat al păcatului, să îndumnezeiască firea omului căzut și să-i redeschidă raiul. „Venii să vedem cum Betleemul a deschis Edenul” (icosul sărbătorii), iată o chemare pe care o simțim și o trăim ca o modalitate prin care putem ființa ca martori ai minunii și principali beneficiari ai ei.

Corul de îngeri coborâți din înalțuri au proslăvit sub formă de imn cuceritor solia pe care Întruparea Cuvântului o aduce lumii.

„Primul lucru pe care îl face Dumnezeu-Tatăl prin ingerii la Naștere este o Declarație de reconciliere, transmisă printr-un glas de dincolo de hotarele lumii noastre. Cheamă omenirea să slăvească pe Dumnezeu! Să fie pace pe pământ! Să fie bunăvoire între oameni! Și întru oa- (Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Lect. MIHAI IOSU

Veniți astăzi, credincioși!

Veniți astăzi, credincioși să sălțăm, să sălțăm,	Precum au vestit prorocii de demult.
De nașterea lui Hristos să ne bucurăm	Îngerii și păstori cânta e I-au adus, I-au adus
De nașterea lui Hristos să ne bucurăm.	Și noi să-l cântăm Mărire întru cei de sus,
Veniți cu toți pe Mesia să-L vedem, să-l vedem	Și noi să-l cântăm Mărire întru cei de sus,
Pe Hristos cu umilință să-L laudăm	Pace și bunăvoire pe pământ.
Pe Hristos cu umilință să-L laudăm.	pe pământ.
Că El astăzi în Viflaem s-a născut, s-a născut,	Că azi S-a născut în iesle Domnul Sfânt,
Precum au vestit prorocii de demult	Că azi S-a născut în iesle Domnul Sfânt.

Noutatea creștinismului

(Urmare din pag. 1)

Evangeliiile relatează toate aceste lucruri și evangheliștii își aduc aminte de toate profețiile Vechiului Testament în legătură cu Mesia, Mântuitorul, Fiul lui Dumnezeu. Ei ne învățăm, identificând profețiile din vechime, cu informațiile despre Nașterea Domnului au fost comunicate chiar de Dumnezeu prin profeți. Insistența evangheliștilor pe Nașterea Domnului ca împlinire a unor profeții, vrea să legitimeze și să afirme dumnezeirea Trimisului, a lui Iisus-Fiul, de către Tatăl cu care era „de o ființă“.

Iubiți credincioși,

Pe toate acestea vi le-am reamintit, ca pe o lecție pe care trebuie s-o știm toți, și să n-o uităm niciodată, anume că Cel născut în Betleem — Naștere pe care o sărbătorim noi astăzi — era Fiul lui Dumnezeu. Religiiile vechi, îndepărtându-se tot mai mult de Revelația organică, pierduseră adevărurile esențiale care trebuiau să orienteze viața oamenilor. Până și mozaismul, întemeiat de Moise și completat de profeți, căzuse într-un formalism care cerea o intervenție urgentă de Sus. De aceea Mântuitorul își va începe predica printr-o comparație: „Ați auzit ce s-a spus celor de demult! Ci eu vă spun“. Și le-a expus ceea ce va întocmi Noul Testament și învățătura creștină.

Ne vom opri, în câteva cuvinte, asupra esenței noii Sale propovăduiri, adică asupra a ceea ce constituie Noutatea creștinismului.

Mântuitorul va propovădui iubirea, iertarea, buna înțelegere, fapta bună, mila pentru bolnav, pentru cel oropsit, pentru sărac. Să ne amintim de Pilda Samaritanului milosiv. Aproapele nostru nu este numai cel de o rudenie, sau de o semănție cu noi. Aproapele nostru e tot omul de lângă noi, în calitatea lui de om, creat de Dumnezeu, indiferent de neam și de alte deosebiri, dacă are nevoie de ajutorul nostru. Multe religii vechi și uneori chiar iudaismul, erau limitate în raportul lor cu aproapele. Acesta nu era orice om, ci numai cel de o credință și de un neam. Ceilalți erau departele și acesta putea fi neglijat sau chiar lăsat să moară dacă, în anumite împrejurări nu era chiar omarat.

Aș vrea să insist asupra acestui adevăr, asupra acestei noutăți extraordinare propovăduite de Iisus: tot omul este fratele nostru. Să ai milă de om! Acesta este tipul de creștin pe care l-a dorit Iisus: omul generos, omul bun, omul săritor, omul membru al unei singure familii. Aceea a oamenilor. Căci toți suntem fiii lui Dumnezeu. Toți de El suntem creați. Toți la El ne vom întoarce. Totuor, orice am fi în lume, în societate, ni-e foame la fel, ni-e sete la fel, toți avem nevoie de îmbrăcăminte și de un adăpost, toți avem dreptul la viață și la sănătate, și la strictul necesar pentru a ne fi tuturor bine pe pământ.

Mântuitorul ne-a învățat cu claritate, și n-a putut fi contrazis de nimeni, niciodată: că Dumnezeu e Creatorul lumii și al omului și a tot ce există în univers și pe pământ: stele, nori, planete, iar pe pământ: copaci, păsări, animale de tot felul, flori, ape, mări și oceane, munți și câmpii. Și tot El a făcut și face în fiecare clipă să rodească pământul, să dea pomii fructe și viile struguri, să fie lumină pentru lucru și noapte pentru odihnă, să fie soare, să fie umbră, să vină ploaia care face să crească recoltele și apa dulce care să potolească setea oamenilor, a animalelor și a păsărilor, să producă natura în trei anotimpuri și să se odihnească iarna, să bată vântul ca să se întărească boabele de grâu, și să se împrăștie semințele florilor de nimeni cultivate, să se așeze pe câmpuri, pe iarbă, pe florile de măr și de trandafiri roua dimineții.

În fața tuturor acestora nu putem exclama decât repetând cuvintele biblice: Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile Tale!

Mântuitorul ne învață să ne alcătuim destinul pământesc din iubire și prietenie. Să iubim până și pe vrăjmașii noștri. E greu, dar e tot atât de adevărat că a răspunde cu vrăjmașie la vrăjmașie, înseamnă a înmulți vrăjmașia. Aceasta nu rezolvă nimic. Iubirea potolește vrăjmașia. Numai iubirea potolește vrăjmașia. Ni se pare uneori că ura noastră e îndreptățită. Dar ura nu se potolește cu ură. Uneori cerem pedeapsă asupra celor ce ne-au făcut rău. Dar pentru răul pe care îl facem noi altora, ce cerem în rugăciunile noastre? Cerem pedeapsă pentru noi, sau iertare? De ce pe noi, când greșim, ne tratăm cu o măsură, iar pe cei ce ne greșesc nouă, cu altă măsură? Ce vrei să-ți faci ție oamenilor, fă-le și tu lor. Iată măsura lui Iisus. Cu aceasta nu se poate greși. Și cred că ceva mai drept decât aceasta nu poate fi.

Iubiți credincioși,

Mântuitorul și-a expus învățăturile pe înțelesul tuturor. Când i s-a părut că anumite lucruri sunt mai grele, le-a spus în parabole, ușor de înțeles de toată lumea. Eu aș zice că, dacă cineva, un străin de lumea noastră, ne-ar cere să rezumăm creștinismul în câteva cuvinte pe înțeles, și care să cuprindă toată învățătura pe scurt, aceste cuvinte ar fi: să fii bun. În aceste trei cuvinte se cuprind și credința dreaptă și toate poruncile. Căci dacă cineva e bun, acela crede în Dumnezeu, se teme de judecata lui Dumnezeu, iubește, iartă, ajută pe aproapele, e milosiv, e blând, e curat la inimă, e făcător de pace, e răbdător și încrezător în ajutorul și dreptatea lui Dumnezeu.

Iată o învățătură pe care o putem înțelege toți și la care vă îndemn pe toți cu prilejul acestei mari sărbători a Nașterii „Celui bun și iubitor de oameni“.

Vă fac, cu prilejul Nașterii Domnului și al Anului Nou, 1997, care va veni peste câteva zile, cele mai bune urări de sănătate, de viață lungă și fericită, dumnezeavoastră și familiilor dumneavoastră, întregii parohii și, nu în ultimul rând, prea credincioșilor preoți, slujitori ai altarelor strămoșești, și propovăduitori ai învățăturilor Mântuitorului.

Crăciunul — Praznicul bucuriei

(Urmare din pag. 1)

ceia se vor mângâia“ — a zis Domnul (Matei V, 4), deși în altă parte se spune: „fraților, bucurăți-vă pururea întru Domnul și iarăși zic bucurați-vă“ (Filipeni IV, 4).

A întrebat odată un frate pe un bătrân duhovnic: „Cum și în ce chip să plângă și să se bucure? cum pot încăpea acestea și să fie amândouă împreună, și bucuria și plângerea?“ Răspuns-a bătrânul și a zis: „Plângerea este grija pentru Dumnezeu și pentru poruncile Lui, care naște po-căința... iar bucuria este liniștea întru Dumnezeu și blândetea. Când adică, se arată cineva bun și cinstit la cuvânt, cu dragoste și cu față veselă către cei ce vin la dânsul, iar în inima lui are plângere și fața lui este veselă și cuvântul lui cu dragoste. Așa pot fi și pot încăpea amândouă și plângerea și bucuria“ (Pateric, p. 340). Este deci, temeii pentru plângere? Dal Păcatul, cu toate urmările lui în lume, fie că se află în tine, fie că este în alții, este temeii pentru plângere și în-tristare; frica de a nu supăra pe Dumnezeu care este bunătatea și iubirea nesfârșită. Dar oamenii schimbă rânduiala firească, a lucrurilor; le e teamă nu ca să nu supere pe Dumnezeu prin păcate și fărâdelegi, ci ca să nu piară lumea cu bogățiile ei materiale. Tremură pentru ziua de mâine, uitând cuvântul care zice: „Nu vă îngrijorați de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de sine. Ajunge zilei răutatea ei“ (Matei VI, 34). Oamenii se tem să nu-și piardă viața aceasta trecătoare, în timp ce nu se gândesc de loc să nu-și piardă cumva viața veșnică. Zice Sfântul Antonie cel Mare: „Moartea, de o va avea omul în minte, nemurire este (adică gândul la moarte îl duce pe om la viața nemuritoare, prin ferirea de păcat), iar neavând-o în minte, moarte este. Dar nu de moarte trebuie să ne temem ci de pierderea sufletului, care este necunoștința de Dumnezeu. Aceas-

ta este primejdiașă sufletului“ (Filocalia, I, p. 12). Așadar, există temeii pentru bucurie? Da, și încă numeroase și puternice. Desigur nu aceea pe care ne-o dă îndestularea trupească în această zi de praznic, sau cel puțin, nu numai aceasta, deși chiar această îndestulare este semnul binecuvântării lui Dumnezeu. Dar, ca și creștini, să ne bucurăm că Dumnezeu, prin trimiterea Fiului Său ca să se nască din Fecioara Prea curată, ne-a primit pe noi ca fiii; (Galateni IV, 5); să ne bucurăm că ne-a dăruit curățirea de păcate (Romani V, 11), răscumpărarea (Luca I, 46—47); să ne bucurăm că Dumnezeu ne ascultă rugăciunile și ne face părtași la tot felul de binecuvântări (F.Ap. XIV, 17); să ne bucurăm chiar în necazuri și scârbe (2 Cor. VI, 10; VII, 4; Iacob, I, 2; 1 Petru I, 6) fiind încredințați că Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El, toate le rânduiește spre bine.

Nașterea Pruncului Iisus ne descrețește frunțile, ne luminează fețele cu zâmbetul bucuriei celei curate, oricât de grele ar fi necazurile și încercările prin care trecem. Prin credință, noi auzim mereu glasul mângâietor al îngerului: „Nu vă temeți, iată vă vestesc bucurie mare“.

Dumnezeu să reverse peste noi toți lumina feții Sale și să umple de veselie inimile noastre (Psalm II, 7), să ne întoarcem acasă de la sfânta biserică, după cum spune colinda strămoșească „având fiecare bucurie mare; care bucurie și aici să fie, de la tinerete până la bătrânețe“.

Mănăstirea Turnu

Se află pe malul stâng al Oltului, la 600 m de stația CFR Turnu și la 3 km nord de Mănăstirea Cozia. Este înconjurată de masive muntoase: Cozia spre N-E; la Vest — Muntele Basarab (pe dreapta Oltului); la Sud se află masivul în formă de turn cunoscut sub numele de „Turnul lui Teofil“ unde în vechime ar fi fost un turn al oștilor romane și de unde mănăstirea își trage numele — inițial se numea „Mănăstirea de după Turn“; tot în partea de sud se află poiana Bivolari cu ruinele castrului roman Arutele și ale termelor romane, iar din apele lacului de acumulare al hidrocentralei de la Turnu se ivește vârful stâncii „Masa lui Traian“; la aproximativ 1 km spre sud, pe malul drept al Oltului, se află Mănăstirea Cozia Veche.

Inceputurile Mănăstirii Turnu sunt consecința dezvoltării vieții monahale de la Cozia. Mulți călugări cozieni, dornici de a trăi în liniște, post și rugăciune, s-au retras în zona Turnu unde au viețuit în chilii pe care și le-au săpat singuri în stânca muntelui și care pot fi văzute și astăzi. Dintre aceștia, peste vremuri, au străbătut numele unor Daniil și Mihail, ale Martei (mama celui dintâi episcop al Argeșului — Iosif) sau schimonahiei Xenia, mama Mitropolitului Varlaam.

În 1676, prin grija Mitropolitului Varlaam al Țării Românești și cu contribuția lui jupân Ene Lipșcanul (negustor din Pitești), a fost ridicată biserica cea mică, de zid, în locul unei de lemn, în care sihăștrii oficiau serviciul religios și care se ruinase. Pisania de la intrare ne spune că „s-au înălțat acest sfânt lăcaș întru cinstea și lauda aducerii în biserică preasfintei și preaslăvitei stăpânei noastre și de Dumnezeu Născătoarei Maria, cu nevoița și cu toată cheltuală părintelui chir Varlaam, Mitropolitul Țării Românești în zilele lui Duca Voievod, iulie 30 valeat 7184“ (1676).

Biserica de la Turnu este o copie a Coziei Vechi. Are formă dreptunghiulară, măsurând 9,50 m lungime, 3,60 m lățime și 5 m înălțime; grosimea zidului este de 0,80 m. În forma inițială nu a avut turlă. Aceasta a fost adăugată în 1866 prin grija ieromonahului Agafon (fost călugăr la Cozia și apoi stareț la Turnu între anii 1867—1874). Interiorul are împărțirea clasică: pronaos, naos și un mic altar (1,50 m) în care sfânta masă și proscomidia sunt așezate chiar în peretele de la Răsărit. Catapeteasma este din lemn, iar pictura în frescă. Pe locul destinat tabloului votiv sunt zugrăviți Mitropolitul Varlaam și Jupân Ene, fiind amândoi biserici.

Între 1897—1901, prin strădania lui Gherasim Timuș, Episcop al Argeșului (1894—1901), care-și fixase aici locuința de vară, s-au construit un nou corp de clădirii și biserica mare cu hramul „Schimbarea la Față“. Arhitectul și pictorul noii biserici a fost polonezul Anton Lapinschi. Clădirea era de formă pătrată, având la parter chilii și trapeza, iar la etaj biserica, cu o turlă mare în mijloc și câte o turlă mai mică în cele patru colțuri. Pictura a fost executată pe pânze detașate, aplicate ulterior pe perete. A fost sfințită la 6 august 1901 în prezența lui Gherasim Timuș. Actualmente această clădire a fost refăcută, construindu-se la parter biserica ce păstrează pe coloanele din interior pânzele cu pictura originală. Se observă că nici această nouă clădire nu respectă stilul tradițional.

În ziua de 8 februarie 1932 un incendiu distruge mănăstirea. Au scăpat de foc doar casa lui Gherasim Timuș și chilile de peste vale.

După ce, prin contribuții benevole de la credincioși din toată țara s-au strâns fondurile necesare, în 1933 au început lucrările de refacere a mănăstirii. S-a tăiat stânca pentru lărgirea curții, s-au construit noi chilii, s-au refăcut bucătăria și trapeza. Bisericii mici i s-a tăiat o ușă în zidul de la altar, au fost refăcute tocurile ferestrelor (din piatră sculptată), ușile de la intrare, catapeteasma și stramele sculptate în 1935 de C. Babic. S-a executat o nouă pictură de către D. Belizarie.

În 1934, pe vechile temelii, au fost zidite biserica mare, clopotnița și corpul de chilii, lucrările fiind terminate la 21 noiembrie 1935 când s-a târnosit biserica de către Episcopul Nichita Duma al Argeșului și starețul Calist Barbu.

Opera Episcopului Nichita a fost continuată de urmașul său, Grigore Leu. Din inițiativa acestuia și sub supravegherea Arhimandritului Grigore Uricescu (stareț), între 1938—1943 au fost construite chilile cu etaj din curtea mănăstirii și a fost mutată aici Școala de cântăreți bisericești de la Argeș, care a funcționat până în 1949.

Apărut ca urmare a dezvoltării vieții monastice de la Cozia, schitul Turnu a fost închinat acestei mănăstiri, el devenind independent după secularizarea averilor mănăstirești.

Astăzi, la 320 de ani de la înființare, Mănăstirea Turnu se prezintă ca un puternic centru de spiritualitate românească, având o strălucire aparte în bogata salbă de monumente istorice și bisericești ale Vâlciei.

Dr. George Mămularu

„Declarația de la Betleem“

(Urmare din pag. 1)

meni!... Dumnezeu oferă oamenilor acest tratat unilaterale prin această Cântare a îngerilor, care e primul mesaj al Cuvântului, primul cuvânt al Testamentului Celui Nou, care ne e dat pentru vecii vecilor, nouă tuturor, oamenilor și popoarelor“ (I. P. S. Dr. Antonie Plămădeală, „Cuvinte la zile mari“, Sibiu 1989, pag. 70).

Costisitoare poticniri ale celor aproape două mii de ani care s-au scurs de când mesajul acesta a răsunat în lume, dovedesc că Hristos așteaptă încă, de la toți mărturisitorii Lui, să-l transforme, cu ajutorul Duhului Său, în temelie a împărăției lui Dumnezeu pe pământ. El, Hristos-Domnul, a venit să oprească lacrimile și nu să le descurie izvoarele, să dea viață și nu s-o curme. Calea Lui e calea vieții.

Dacă nici după atâta trecere de vreme omenirea nu și-a redobândit echilibrul prevăzut și pregătit, instituit și potențial susținut de pacea eternă a Evangheliei, de vină nu-i nici Evanghelia și nici Mântuitorul Hristos, ci oamenii care nu împlinesc voia Sa.

Prezența lui în timp, învățăturile împărtășite și, în general, tot orizontul petrecerii necurmute — în chip euharistic — a Fiului lui Dumnezeu între noi, vădesc, la parametrii suficienței, rostul de căpătâi și rolul prioritar pe care pacea și bunăvoirea între oameni le au în instituirea și consolidarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Într-o vreme și într-o lume a declarațiilor, a proclamațiilor, a tratatelor și a schimbărilor „mesajul de la Betleem“ prin care se stabilește relațiile interumane, răsună ca un glas de colindă, ca o mărturisire, ca o destăinuire: adevărat credo profetic și programatic.

A venit

EL
pentru aceasta
a venit
ca lumea
întinată
să treacă...
să se potreacă dincolo
de nor asfințit...
veșnicia e de mine
cântă
chemătorul
urmând
Mielului pe pisc-desăvârșire!

Pentru desăvârșire

A venit la ai Săi
pentru
Ca aceștia să
soarbă
din Potir de Lumină...
Și Cuvântul s-a
făcut
trup. Și a „lăcuit“
între
Noi pentru desăvârșire!
DAN BODEA

„Iar dacă s-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, iată magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând:

Unde este regele Iudeilor, cel ce s-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui.

Și auzind, regele Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul împreună cu el.

Și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului, căuta să afle de la ei: Unde este să se nască Hristos?

Iar ei i-au zis: În Betleemul Iudeii, că așa este scris de prorocul:

«Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu ești nicidecum cel mai mic dintre căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Conducătorul care va paște pe poporul meu Israel».

Atunci Irod chemând în ascuns pe magi, a aflat de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua.

Și trimițându-i la Betleem, le-a zis: Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui.

Iar ei, ascultând pe rege, au plecat și iată steaua pe care o văzuse-ă în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul.

Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte.

Și intrând în casă, au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistierile lor, i-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă.

Iar luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor“.

(Matei 2, 1—12)

Unirea de la Alba - Julia

(PECETEA HRISOAVELOR)

Unită Țara-n cuget și simțire,
Unită-n armonie și avânt
Și sub a limbii largă despletire,
Unită cu-adevărul de ne-nrânt.
Unită cu lumina care bate
Pe frunzi înzăpezite de Carpați
Și din vecia-i nimeni n-o va scoate,
Că prin Unirea-i, dușman, nu răzbați.
Cu-al cronicilor duh este unită,
Unită e cu sângele martir.
Își țese steaua ei, nebiruită,
Și-o-nvăluie-n vâpăi de trandafir.
Torente de energii unite,
O-naltă pe noi trepte de destin,
De cel din zilele prea vlăguite,
Aminte să ne-aducem mai puțin.
Hrisoavele cu-a lor pecete rară,
Împrumutând tărie-n legământ,
Unită sunt cu dragostea de țară
Și stirpea necălcătuului cuvânt.
Unită cu a mării legănare
Și cu talazul holdelor în mai,
Unită cu UNIREA EI CEA MARE,
Cu inima pe care-n dar i-o dai!

OCTAV SARGFTIU

Sfântul DANIL SIHAISTRUL

— 500 ani de la moarte —

Creștinismul nu-l putem concepe și fără un nucleu de asceți (monahi), care privind la Iisus Hristos Mântuitorul lumii, perfecțiunea însăși, ce cu desertare străină a luat chip omeneș, făcându-se ascultător până la moarte, (Filipeni II, 7—8) trăind în sărăcie, (Luca IX, 58) și într-o desăvârșită morală, (Matei V, 48) și-au asumat sarcina de a fi imitatori voluntari ai Domnului, premergători ai monahismului, a cărui organizare așa cum o cunoaștem astăzi, s-a cristalizat în sec. IV și V.

Nu putem crede că monahismul, așa de răspândit și de înfloritor în toată lumea creștină, tocmai în țara noastră, să nu fi fost pătași chiar de la început, când după romani și greci, suntem al treilea popor creștinat din Europa.

Teza veche a istoriografiei monahismului românesc, potrivit căreia, Sfântul Nicodim (26 decembrie) ctitorul Mănăstirii Vodța și Tisma din timpul lui Vladislav I (Vlaicu Vodă 1354—1377) a fost întemeietorul vieții călugărești în țara noastră, trebuie înțeleasă doar în sensul că el a fost un precept organizator și îndrumător al ei, după izvodul și modelul bizantin athonit, de unde a venit, potrivit suflului duhovnicesc de isihism, deoarece începuturile vieții monastice de la noi, se află încă din sec. al IV-lea. Căci Sfântul Vasile cel Mare (329—379) menționează pe vremea sa, existența călugărilor „scii și audieni”.

Pe întreg cuprinsul patriei noastre, de la Vodța la Perii Maramureșului, de la Mare în centrul și Nordul Moldovei, li-

niștea și frumusețea locurilor oferite cu dăruire de peisajul țării noastre, fac ca numărul așezărilor sihăstrești și monahale să fie impresionant.

În sec. XV—XVII, codrii din Munții Carpați „foșneau” de sihăstri, a căror viață de rugăciune și muncă a cunoscut o înflorire fără egal în Moldova. (Patericul românesc pag. 130). Cu toată silința lor de a rămâne anonimi, asemenea luminii ce nu se poate ascunde sub obroc, ci trebuie să lumineze celor din jur, (Matei V, 16) tot așa și viața lor morală, vorba plină de bunătate și înțelepciune duhovnicescă, semnele minunate de vindecări trupești și sufletești se resurgeau în masa credincioșilor.

O făclă luminoasă a monahismului autohton, dintre numeroșii sihăstri, care s-au nevoit pe pământul patriei noastre, este Sfântul Daniil Sihastru, ales de Dumnezeu din sânul mamei sale, pentru viața îngreșată a pustnicilor și din copilărie purtător de Hristos.

Prin continuă exersare a virtuților monahale la maximum, a devenit unul dintre cei mai mari pustnici, pe care l-a odrăslit pământul Moldovei, mare dascăl al pustiei, purvăzător al monahilor, iscusit lucrător al rugăciunii lui Iisus și un renumit duhovnic.

Din lectura celor care au studiat viața, faptele și minunile Sfântului, rezultă că marele sihastru s-a născut la începutul sec. XV, într-o familie de oameni săraci ce lucrau pe moșia Mă-

(Continuare în pag. 4-a)
Ierodiacon
CIOBĂCA TEOFILACT
Mănăstirea Putna

Privind cu ochiul acestei vremi, nu se poate spune că Irod nu era un om modern în atitudine. Foarte hotărât, el uzează de orice mijloc pentru a-și atinge scopul, astfel încât, atunci când este cazul, nu ezită să declanșeze un adevărat măcel (o crimă împotriva umanității am spune astăzi) căreia îi cad victimă miile de princi din Beteleem.

Această crimă finală lămureste destul de bine și motivele pentru care s-a tulburat, când a aflat de la magi despre nașterea regelui Iudeilor, de ce a adunat cărturarii și arhierii să cerceteze unde urma să se nască acesta și de ce a chemat în ascuns pe magi pentru a afla de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua, arătându-se interesat (în mod mincinos și prefăcut) de rezultatul cercetării lor cu de-amănuntul, pentru ca să vină (chipurile) să i se închine și el Celui născut. Toate la un loc par să indice faptul că Irod urmărea doar să nu-și piardă privilegiile puterii. Cât timp avea controlul asupra informațiilor referitoare la Prunc, probabil putea spera la vreun „aranjament”; în clipa în care a aflat că a fost amăgit de magi, singura soluție i s-o fi părut represivă oarbă, care a fost cu atât mai extinsă, cu cât erau mai sărace indiciile pe care le deținea.

Modernitatea lui Irod nu rezidă doar în cele relatate

Hristos pe pământ, înălțați-vă!

și care se pot amesteca fără probleme printre multe alte știri și „dezvăluiri” de fapte și „dedesubturi” care abundă în presă și canalele de televiziune sau de radio actuale. Personajul Irod (sau „personalitatea” Irod, ca să respectăm sinonimia contemporană ce se impune adesea între „personalitate” și uneori jalnicul „personaj”), demn de a sta pe orice primă pagină de ziar, este modern mai ales prin echivocul atitudinii sale vis-a-vis de posibila origine divină a evenimentelor excepționale la care era martor.

E greu de spus cât va fi crezut (sau mai degrabă cât nu va fi crezut) Irod în Dumnezeu, dar, în mod cert, știa să se folosească de specialității vremii în „domeniile divine” — magi, cărturari și arhierii — și de cunoștințele (cele ale cărturarilor și ale arhierilor) sau cercetările și descoperirile lor (cele ale magilor) pentru a-și atinge scopurile sale foarte lumești. Altfel spus, el folosește toate cele descoperite de Dumnezeu oamenilor doar ca niște simple „unelte” ale unui pragmatic („realist”) self made man, adică ale unui

om ce vrea să-și fie singur (atât de singur) stăpân (oare?) pe soarta sa.

Sfânta Scriptură (Mt 2) a păstrat consemnat peste milenii eșecul său — pruncul Iisus a supraviețuit planing-ului violent contra pruncilor al puterii de atunci — la fel cum istoria de mai târziu a Bisericii a constituit o dovadă a eșecului tuturor imitatorilor lui Irod, al celor care s-au ridicat, fie violent, pe față, împotriva lui Dumnezeu, fie în ascuns, încercând să sape ca niște furi la temelile învățăturii revelate.

„Modernitatea” lui Irod cel de acum două mii de ani mai demonstrează însă și cât de puțin „modernă”, cât de puțin nouă cu adevărat și cât de învechită în privința celor rele este de fapt lumea ce se bate cu pumnul în piept în numele modernității, al „progresului” și al „noutății” care se trece, se ofilește de la o zi la alta.

Dar, dacă stingem toată zumzăiala mecanică și electrică a civilizației moderne și uităm pentru o clipă amăgirile (și chiar dezamăgirile) de tot felul ale acesteia, împreună cu copiii încă analfabeți și cu bătrânii depășiți de „evenimente”, în pustietatea moartă și întunecată a lumii putem vedea cum Cel ce este noutatea cea netrecătoare, veșnică, Hristos, Împăratul a toate și viața lumii, se naște.

Pr. lect.
GRĂDIAN VASILE

Viața morală a primilor creștini în lumina Actelor martirice

Din epoca persecutării Bisericii de către împărații romani, în primele patru veacuri ale erei creștine, ne-au rămas „Actele martirice”, dovezi ale curajului mărturisirii credinței în Mântuitorul Iisus Hristos de către creștinii acelor vremuri, care au pus mai presus decât propria lor viață credința în Dumnezeu. Creștinii de atunci au împlinit cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: „Oricine va mărturisii pentru Mine înaintea oamenilor și Eu voi mărturisii pentru el înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri” (Matei 10, 32).

Actele martirice redau suferințele, torturile și toate umilințele la care au fost supuși creștinii până ce s-au încununat cu cununa cea neveștejită a măririi. O parte dintre acestea sunt actele juridice oficiale sau procesele verbale de la judecata martirilor, pe care creștinii le obțineau (în copie) de la tribunalele romane. Ele cuprind procedura de judecată, interogatoriul și condamnarea martirilor. Alte acte cuprind relatările creștinilor care au fost martori oculari la procese precum și la execuții. În unele acte martirii au scris ei înșiși despre pătimirea lor până aproape de moarte, cum a fost cazul sfintei Perpetua. Actele martirice pe lângă valoarea lor istorică deosebită au și o mare valoare morală. Valoarea lor morală este evidențiată de tăria credinței și de atitudinea curajoasă a martirilor în fața morții. Aceștia împlinind cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos au renunțat la toate lucrurile lumești, la părinți, frați, surori, fii, fiice, case, averi, etc., arătându-și nemărginita lor dragoste față de Mântuitorul Iisus Hristos. Actele martirice au ca scop zidirea morală a credincioșilor fiind ziditoare de suflet, arătându-ne modul de a ne conduce în această viață după poruncile Mântuitorului. Iată de ce considerăm utilă o prezentare sumară a vieții morale a primilor creștini în lumina actelor martirice. Acest lucru se impune cu atât mai mult cu cât una din acuzațiile grave aduse creștinilor în perioada persecuțiilor se referea tocmai la viața lor morală. Prejudecățile și ura păgânilor se manifestau în invectivele lor la adresa vieții morale a creștinilor. Aceștia erau acuzați adesea de imoralitate. Pe seama creștinilor erau puse tot felul de zvonuri cum căucid copii la cultul lor și se hrănesc cu sângele și carnea lor, că se dedau la desfrâu, comit chiar incesturi și crime secrete și că săvârșesc alte fapte rele. Toate aceste calomnii erau răspândite cu scopul de a-i compromite pe creștinii în fața societății și a-i considera inutili și periculoși pentru societate, conspiratori, trădători, răufăcători, dușmani publici, periculoși din punct de vedere al ordinii morale și de stat. Realitatea era însă cu totul alta și ne transpare cu limpezime din actele martirice.

Frumusețea morală a martirilor se desprinde în primul rând din atitudinea pe care au avut-o în fața morții. Aceștia au suferit cu răbdare chinurile la care au fost supuși și au primit cu bucurie moartea pentru credința lor în Hristos. Astfel Sfântul Policarp în fața proconsulului care căuta să-l convingă să se lepede de Hristos răspunde: „De optzeci și șase de ani Îi slujesc și nici un rău nu mi-a făcut. Cum pot să blestem pe Împăratul meu, Cel ce m-a mântuit?”¹ Creștinii de la Lyon au răbdat cu bărbăție strigăte, răni, târări pe jos, jafuri, aruncări cu pietre, închisori, fiind alungați din băi și din piețe și din orice loc. Cu toate acestea însă bucuria muceniciei, nădejdea celor făgăduite, dragostea lor de Hristos și Duhul Tatălui îi ușurau în chinuri, încât mergeau la moarte veseli, fețele lor fiind pline de slavă și de multă bucurie. De aceeași tărie sufletească a dat dovadă și Sfântul Ciprian episcopul Cartaginei care după ce s-a închinat Domnului s-a dezbrăcat de haina dalmată și și-a așteptat cu mult curaj cășul. Sfinții Carp și Papiu au refuzat să jertfească idoloilor fiind puși la grele chinuri dovedind o răbdare mai presus de închipuire, după care au fost pironiți pe stâlp și arși de viu.

Una dintre cele mai frumoase și luminoase figuri din perioada persecuțiilor Bisericii este Sfânta Perpetua care pe tot parcursul martiriului ei a fost stăpânită de o credință puternică în Mântuitorul Iisus Hristos, în sufletul ei dându-se o puternică luptă între dorința ei de a deveni martiră și dragostea de mamă pentru copilul ei. Pătimirile ei au fost istorisite de ea însăși până în ziua martiriului ei și emoționează până azi generații întregi de credincioși fiind unul din cele mai frumoase și prețioase acte martirice.

Profilul moral al primilor creștini este evidențiat foarte bine și de Martiriul Sfântului Apollonius. Demnă de toată admirația este replica pe care Apollonius o dă proconsulului Perenis când acesta l-a întrebat dacă moare din plăcere: „Trăiesc într-adevăr cu plăcere netemându-mă de moarte din dragoste de viață.”² Tot din martiriul Sfântului Apollonius desprindem virtuțile morale cu care căutau să-și împodobească viața creștinii de atunci. Sfântul Apollonius mărtu-

risește că: „El (Iisus Hristos) ne-a învățat să ne reținem mânia, să ne înfrământăm pofta, să ne săpănim plăcerile, să alungăm tristețea, să fim prietenoși, să facem să sporească iubirea, să îndepărtăm lauda deșartă, să nu căutăm răzburarea față de cei ce ne fac nedreptăți, să așteptăm osândirea la moarte dată prin judecată, nu pentru nedreptatea făcută, ci pentru a suferi fiind nedreptățiți; pe lângă aceasta (ne-a învățat) să ne supunem legii date de El, să cinștim pe împărat; să adorăm numai pe Dumnezeu Cel nemuritor, să credem că sufletul este nemuritor, să fim convingi că există o judecată după moarte, să sperăm în răsplătirea ostenețelor virtuții după înviere, care va fi dată de Dumnezeu celor ce au viețuit cu evlavie.”³

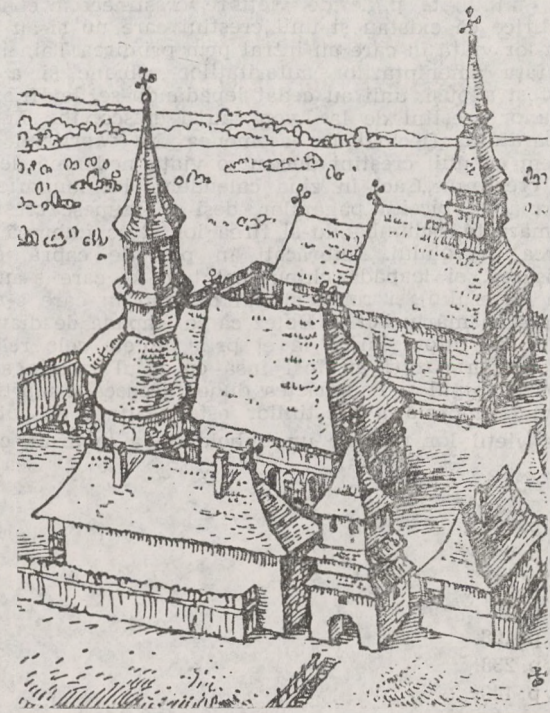
Din Actele martirice desprindem și chipul evlaviosului preot Pioniu care era un bărbat cult, bun cunoscător al Vechiului și Noului Testament. Din textul aceluia cunoaștem sentimentele și atitudinea păgânilor din timpul Sfântului Policarp. Autoritățile romane și populația păgână doreau acum reînnoirea preotului Pioniu și a celorlalți martiri la credința greco-romană, decât osândirea lor la moarte. Mulți păgâni îl rugau zicând: „Crede nouă Pioniu, că noi te iubim și pentru multe ești vrednic să trăiești, mai ales pentru curăția și bunătatea ta.”⁴ Vedem de aici că păgânii înșiși recunosc un puternic ferment de viață morală în rândul creștinilor. Curăția și bunătatea preotului Pioniu erau evidente și pentru păgâni. Preotul Pioniu nu s-a lăsat convins nici de rugămintele păgânilor nici de îndemnul proconsulului ci și-a încununat viața lui cea nepătată și plină de virtuți cu cununa muceniciei mergând pe poarta cea strâmtă la lumina cea puternică și mare.

Pentru credința sa în Hristos a suferit martiriul și Sfântul Irineu, tânărul episcop de Sirmium. El a refuzat să tămăzeze statutele împăraților Dioclețian și Galeriu și să jertfească zeilor. De aceea a fost supus la grele chinuri și torturi de către guvernatorul Probus, așteptându-se apostazia lui. Văzându-i chinurile atât părinții cât și soția cu copiii încercau să-l înduplece să jertfească zeilor. Sfântul Irineu nu s-a lăsat biruit de rugămintele lor zicând: „Este o învățătură a Domnului meu Iisus Hristos care spune: cel ce iubește pe tată și pe mamă, ori pe soție sau pe fil sau pe frați mai mult decât

(Continuare în pag. 4-a)

Pr. Ion Alexandru Mizgan

- 1 Acte martirice. Studiu introductiv, traducere, note și comentarii de Pr. prof. Ioan Rămureanu, București, 1982, p. 30.
- 2 Ibidem, p. 97.
- 3 Ibidem.
- 4 Ibidem, p. 142.

Ne vin în casă iar colindătorii

De dincolo de pragurile iernii
Vin aripi de copii să-nalțe zorii,
Cu gânduri calde și urări aprinse,
Ne vin în casă iar colindătorii.

Ei par licoane rupte din altare
Ce merg din casă-n casă să vestească
Adevărata dalină creștină
Pe-nădurata vatră românească.

Ei vin să ne aducă glas de ingeri,
Să ne ureze an bogat și pace,
Ei vin să umple azi cu bucurie
Și rotunjimea meselor sărace.

Vin glasuri din adâncuri de legendă,
Cu iarna purității lumii toată,
Ne vin în casă iar colindătorii
Primiți-i dar cu inima curată!

GHEORGHE ȘORA

Sf. DANIL SIHASTRU

(Urmare din pag. a 3-a)

năstirii Bogdana din Rădăuți, ctitoria lui Bogdan Vodă (1359—1365). Din Sfântul Botez s-a numit Dumitru. La vârsta de 10 ani a intrat în obștea din Rădăuți ca novice. După 6 ani de ascultare și învățatură temeinică, a fost luns monah, primind numele de David. Dorul de pustie era prea puternic să-l mai țină în târgul din Rădăuți și cu binecuvântarea egumenului, se retrage la Schitul Sfântul Laurențiu din comuna Vicovu de Sus ca ucenic al Sfântului Ierarh Leontie de Rădăuți. Dar nici aici nu va sta mult și se va retrage pe cursul păului Vețul din Putna într-o chilie din piatră, care se vede și astăzi.

După sfințirea Mănăstirii Putna, 1470, se retrage la Voroneț sub stâncă Șoimului, unde îl va primi pe Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, pentru sfat și binecuvântare. Ajuns la vârsta de 80 ani, va scobori la Mână-tirea Voroneț, unde va conduce destinele ei, până și-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Dumnezeu în anul 1496 (Paterticul românesc, pag. 132 și 137), luna decembrie, ziua 14.

Pentru vrednicia cu care s-a distins în viața sa, ca povătuitor pe calea mântuirii altora și exemplul nevoițelor sale pentru numeroșii săi ucenici și fii duhovnicești, de la cel mai umil credincios și până la voievod, a fost înmormântat în pridvorul bisericii Mănăstirii Voroneț. Tradiția spune că a luat parte și Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, la înmormântarea distinsului părinte duhovnicesc și a poruncit să se pună o lespede din piatră pe mormântul său cu inscripția: „Acest mormânt este al părintelui nostru David, ca schimnic Danil”. Simplitatea și anonimatul în care a strălucit în viața aceasta, nu a îngăduit mai multe date.

Venerabilul cuvios este zugrăvit cu aureolă în 1547 pe perețele de Sud al bisericii Mănăstirii Voroneț, în stânga ușii de la intrare, ca un om bătrân, cu barbă lungă și albă, în veșminte de sihastru, în mâna stângă are un toiag, iar în cea dreaptă ține un sul de pergament cu o inscripție slavonă: „Veni fraților de mă ascultați. Învăța-vă-voi frica Domnului, cine este omul...”

În ședința din 20—21 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat, în rândul Sfinților, pe marele sihastru moldav, ceea ce poartă numele nostru îl consideră încă din viața sa, aprinzând lumânări și rugându-se cu multă evlavie și cinstea cuvenită la mormântul său, până astăzi. S-a rânduit ca zi de pomenire data de 18 decembrie. S-a compus slujbă după tipicul bisericesc, ca noane, acatist și rugăciuni.

Sfinte Prea Cuvioase Părinte Daniil Sihastru, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

MOTTO:

„Este el, cum îl arată sabia lui și arma, a Cavaer de ai credinței...”

Grigore Alexandrescu

În decursul celor 32 de ani ai domniei sale (23 septembrie 1386 — 31 ianuarie 1418), Mircea cel Bătrân s-a impus ca o personalitate marcantă a istoriei poporului nostru, numeroasele sale înfăptuiri în plan politic, economic, social și, nu în ultimul rând, cultural, fiind chezașia păstrării, peste veacuri, a amintirii sale.

Numele, chipul și faptele domnitorului răzbat până la noi din legende, hrisoave, cronici și „icoane”. În ceea ce privește chipul zugrăvit al voievodului, el apare într-o serie de biserici, ctitorii ale sale sau ale urmașilor săi (direct și indirect). Amintim în acest sens imaginile păstrate în biserica mare, în biserica bolniței și în paraclisul de miază-noapte (al lui Ioan de Hurez) din complexul mănăstiresc de la Cozia, în biserica Mănăstirii Cotmeana, în biserica Mănăstirii Brădet și în biserica lui Neagoie Basarab de la Curtea de Argeș.

La Cozia, în naosul bisericii mari, pe jumătatea sudică a perețului vestic, se află tabloul votiv, zugrăvit în forma înălțată între 1370—1391 (odată cu pictarea întreținerii bisericii) și refăcut (așa cum se vede astăzi) de Pr da Zugravul și fiii săi Lache, Sima și Mhai, între 1704—1705, când Mănăstirea Cozia a fost supusă unui amplu proces de restaurare din inițiativa Brâncovenilor și Cantacuzinilor. Pictura a fost curățată și restaurată între 1983—1986, redobândindu-și

Iisus, copilule cereșe

Eram copil când pentru prima oară
Am auzit, Iisus, de Tine
Și de aș trăi chiar zece vieți,
Eu n-o să pot uita
Acea unică seară.

Când mama deschizând o carte veche
A început din ea să ne citească
Povestea unui Prunc venit din lumea cea cerească,
Cu ochi senini, fața bălaie,
Născut în peșteră pe paie.

Eu stam cu mâinile împreunate
În semn de rugăciune,
Simțeam c-asist la o minune
Și mă-ntrebam:
— „Cum poate-n lume să încapă
Atâta nedreptate?”

Cum un Copil așa de mic și scump ca Tine
Să doarmă-n iesle lângă vite
Când sunt atâtea case încălzite;
Să fie oare toate camerele-n noaptea asta pline?”

Am tresărit când mama ne spunea de Ingerași,
Mi se părea că îi aud cântând alară
Și am sărit din pat
Să-i văd... dar prea târziu căci au zburat,
Iar eu m-am reîntors la mama
Cu leneși pași.

Târziu, am adormit... și Te-am visat, Iisuse,
mic ca mine,
Tu rătăceai în noapte printre fulgii mari de nea,
Eu Ți-am deschis odaia mea
Și Te-am poștit să intri să Te-asezi la masă,
Spunându-Ți că e loc destul și pâine pentru Tine
La noi în casă.

Tu mi-ai zâmbit atât de dulce-n prag
Și mi-ai răspuns că nu vrei patul,
Nici masa, nici odaia mea,
Ci, dac-aș vrea să nu mai fii pribeag,
Să-Ți dau, Iisuse, inima.

Eu n-am știut atunci ce vrei să spui
Și mă sileam ca să n-țep
Cum ai putea să-ncepi, în ea întreg?
Iar visu-acesta nu l-am spus, Iisuse, nimdnu.

Azi, Pruncule, eu Te-nțeleg prea bine,
Dar inima îmi e prădată
De tot ce-avea frumos, odată
Și demnă nu mai e de Tine.

Dar intră-n camerele-i reci
Și umele-le de-a Ta lumină,
Uitării dând trecuța-i vină,
În ea rămâi, Iisus, pe veci.

ȘTEFAN IOAN

Student teolog anul II,
Facultatea de Teologie Alba Iulia

Pr. prof. D. ABRUDAN

Viața morală a primilor creștini în lumina Actelor martirice

(Urmare din pag. a 3-a)

e Mine nu este vrednic de Mine. Copiii mei au același Dumnezeu și care-l am și eu care poate să-i mântuie.”⁵ La fel și ceilalți martiri a căror pătimire ni s-a păstrat în actele martirice precum Pr. Montanus și soția sa Maxima, Dasius, Sava Potol, Euplus, Alexandru romanul, Sfinții 40 de mucenici din Seastia etc., s-au remarcat prin aceeași viețuire neprihănită punând credința în Dumnezeu și trăirea după poruncile Lui mai presus decât propria lor viață.

Viața morală a primilor creștini este reflectată în actele martirice și în cuvintele de apărare rostite de creștini împotriva falselor acuzații puse pe seama lor. Astfel ferocita Blandina mărturisese: „Sunt creștină și nimic rău nu se săvârșește de noi.”⁶ La acuza care i se aducea creștinilor că ar ucide copii și i-ar mânca în cadrul cultului o femeie cu numele Vivliada a răspuns: „Cum ar mânca astfel de oameni copii, ei cărora nu le este îngăduit să mănânce nici sânge de animal necuvântător?”⁷ Martirul Atalus când a fost pus pe scaunul de fier înroșit și a început să se răspândească miros de carne traptă a zis către mulțime: „Iată ce înseamnă să mănânci oameni, ceea ce faceți voi. Noi nici nu mâncăm oameni și nici nu facem ceva rău.”⁸

Desăvârșirea la care au ajuns martirii reiese și din rugăciunile de mulțumire adresate lui Dumnezeu pentru faptul că au fost învredniciți să pătimească pentru El. Sfântul Carp se ruga astfel: „Binecuvântat ești Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, că m-ai învrednicit și pe mine de această părtică (a patimilor Tale).”⁹ Diconul Euplus se ruga mereu: „Mulțumesc lui Hristos Dumnezeu.”¹⁰

La aceste minunate pilde de viețuire creștinească constatăm în Actele martirice că existau și umii creștini care nu și-au înțeles pe deplin noua lor viață în care au intrat prin primirea Tainei Sfântului Botez. În fața amenințărilor autorităților romane și a torturilor la care au fost supuși, unii au cedat lepădându-se de Hristos cum a fost cazul unor creștini de la Lyon sau a episcopului Euctimon în timpul împăratului Deciu.¹¹ De asemenea din Martiriul soldatului Dasius vedem că unii creștini duceau o viață nedemnă de noua lor calitate de creștini: „Căci în ziua calendelor lui ianuarie, oamenii suraticii urmând obiceiul păgânilor, deși se numesc creștini, merg la pompă măreață, schimbându-și firea lor și se îmbracă în chipul înfățișării diavolului. Îmbrăcați în piei de capră, schimbându-și înfățișarea, ei leapădă chipul cel bun în care s-au născut în Taina Botezului și reiau chipul cel rău în care s-au născut. Fel, ei care au mărturisit la Botez că se leapădă de diavolul și de magiile lui, se întorc iarăși la el prin faptele cele rele și rușese.”¹² Asemenea cazuri au fost însă cu totul izolate și nu umu-cu nimic chipul și frumusețea duhovnicească a martirilor. Ascând viața morală a creștinilor este asaltată de tot felul de ispite, pilda vieții lor rămâne un imbold de a le urma credința și viața.

- 5 Ibidem, p. 220.
- 6 Ibidem, p. 64.
- 7 Ibidem, p. 65.
- 8 Ibidem, p. 69.
- 9 Ibidem, p. 168.
- 10 Ibidem, p. 238.
- 11 Ibidem, p. 149.
- 12 Ibidem, p. 249.

Portretul lui Mircea cel Bătrân de la Cozia

astfel strălucirea și prosperitatea de odinioară.

Pe un fond albastru închis presărat cu numeroase stele, reprezentând bolta înghețată, sunt zugrăvite chipurile lui Mircea cel Bătrân și fiului său Mihail care o eră biserica Sfintei Fecioare Maria.

De statură mijlocie, voievodul are un chip blând, cu trăsături fine, cu ochi mari, albaștri, cu privire pătrunzătoare, împodobit cu mustați lăstate în jos și de o barbă ce pare să semene cu a lui Iisus; părul, castaniu, este lăsat să cadă în plete. Pe cap poartă o coroană princiară, înaltă, cu trei ramuri ascuțite, împodobite cu fleuron de crin și pietre prețioase; coroana este neînchisă, element care, potrivit tradiției bizantine, arată că purtătorul este un stăpânitor neatârnat, dar care nu are demnitatea de împărat.

Tupul domnitorului este înveșmântat într-o tunică strânsă pe talie („surcotă” sau „pourpoint”) și mulată pe trup, astfel încât marginea inferioară, tivită cu fir de aur, ajunge la jumătatea coapselor; pe fondul roșu închis al surcotei se văd „cercurele negre împesrite cu albastru” (N. Iorga); ea are mâneci colante încheiate cu nasturși; la jumătatea brațului, precum și la încheietura mâinii, benzi de fir aurit brodează galoane bizantine, așa-numite „clavi auri”. Mâinile, fine, cu degete prelungi, susțin chivoțul bisericii (văzută din profil), mâna dreaptă

fiind ușor arcuită, parcă într-un gest de gingașă mângâiere a unui obiect de mare preț.

Soldurile sunt încuse cu o centură cavalerescă, închisă la mijloc cu o pafă împodobită cu pietre scumpe, la dreapta căreia este agățată spada.

Costumul este întregit de niște pantaloni strămți, „chaussé” — e, de modă occidentală. Pe ambii genunchi este brodată, cu fir aurit, acvila bicefală având ambele capete încoronate și între ele un fleuron de crin. (Acest motiv heraldic poate fi văzut și la ancadramentul exterior al ferestrei care luminează tabloul votiv. În tradiția bizantină dreptul de a purta acest însemn îl avea cel mai înalt demnitar în stat-despotul. Analizând acest amănunt, D. Onciul leagă prezența, la Cozia, a acestei „emblemă a despotului” de stăpânirea, de către Mircea cel Bătrân, a Dobrogei. Profesorul Răzvan Theodorescu susține această idee, argumentând cu paralelismul existent între desfășurarea unor evenimente din viața domnitorului — cucerirea Dobrogei — și evoluția lucrărilor pe șantierul Mănăstirii Cozia, astfel fiind posibilă și justificată includerea acestui însemn printre elementele decorative).

Peste „surcotă” voievodul are o mantie bizantină, roșie, brodată cu aur, încheiată, pe umărul drept, cu o agrafă.

În picioare Mircea poartă papuci ascuțiți, de fir aurit. În sângea domnitorului se află fiul său Mihail, care a luptat cu

turcii alături de tatăl său, fiindu-i și asociat la domnie. De statură mai mică, având un chip blând, cu trăsături fine, Mhai susține cu mâna stângă chi otul bisericii, în timp ce mâna dreaptă este ridicată până aproape de inimă. Pe cap poartă o coroană asemănătoare cu a tatălui său, dar mai puțin înaltă, simbolizând rangul ducal pe care-l avea.

Costumul lui Mihail este asemănător cu al tatălui său, dar se cuvine să semnalăm și că eva deosebiri: mantia, albastră și tivită cu fir aurit, este închisă la gât cu o agrafă; de centura care-l încinge soldurile nu atârna spada; pe „chaussé”-e, în dreptul genunchilor, nu apare acvila bicefală.

În partea dreaptă a tabloului votiv, pe un tron împăărătesc aurit, este înfățișată Sfânta Fecioară Maria, îmbrăcată în sira e simplă, având mâna dreaptă întinsă către cele două personaje voievodale corora le dă binecuvântarea. Ea îl ține în brațe pe copilul Iisus, îmbrăcat în alb, al cărui chip este luminat de un zâmbet.

În dreptul fiecărui portret apare câte o inscripție cu caractere slavone care permit identificarea personajului.

Astăzi, la peste șase veacuri de la pictarea sa, tabloul votiv din naosul Coziei, prin elementele sale constitutive, se prezintă ca un valoros document istoric și operă de artă, mărturie a măreției acelor vremi de fapte strălucite.”

Dr. GEORGE MAMULARU

RECUNOȘTINȚA

Zece leproși... zece apariții desfigurate și sumbre, zece cadavre umblante, despuite de orice drept de afirmare în viață, anulate de orice posibilitate de conviețuire cu semenii lor. Pentru a nu contamina pe alții de boala lor, își trăiau toate ultimele zile ale vieții într-o singurătate penibilă și apăsătoare, care îi condamna la moarte. În izolarea lor sinistă se mulțumeau să-și ducă zilele trăind din hrana pe care trecătorii o aruncau din milă peste cortina întinsecă a zidului care îi deslușea pe aceștia pentru totdeauna de o viață normală... Ce putea fi oare în sufletul unor asemenea oameni, pentru care viața nu mai putea însemna decât chinul fatal al unui apus inexorabil?

Astfel de oameni îi întâmpină pe Iisus, cerându-i milă. Ei nu ar fi avut nimic mai bun de făcut... Au auzit probabil de profeția din Galileea și nu ar fi dorit pentru nimic în lume să nu fructifice marea ocazie a întâlnirii cu El... Iisus nu poate trece însă pe lângă aceste fapte și sfâșiate de durere și descumpanite din rosturile vieții lor, ci îi readuce la normal, la linia de plutire, le redeschide posibilitatea de a trăi alături de ceilalți oameni, de a se reintegra în dinamica vieții...

Dar, deși o lumină plină de viață alungă suferința tenebroasă care le anulase orice perspectivă, ei văzându-se vindecați, prea repede uită de binefăcătorul lor, nu mai vor să recunoască marele act de binefacere care i-a scos din bezna unei condamnări fatale... Doar unul, numai unul și acesta de alt neam, dă slavă lui Dumnezeu și arată recunoștință față de Acela pe care găsim în Luca 17,17 este întrebarea Mântuitorului, care evidențiază necesitatea recunoștinței în raporturile dintre oameni. Nu fiindcă Iisus ar fi avut nevoie de expresia sentimentelor lor de recunoștință, ci pentru că în opera Sa de binefacere există un minus din partea celor vindecați, și anume: „Slava lui Dumnezeu” (Luca 17,18). Și aceasta datorită tocmai lipsei de recunoștință.

Faptul că binefacerea și recunoștința nu formează totdeauna în viața o unitate și o succesiune armonică, este evidențiat, spunându-se că odată s-au adunat toate virtuțile și așezându-se toate într-o formă de bună înțelegere, două din ele se uitau pieziș una la cealaltă, nedorind să se întâlnească: era binefacerea și cu recunoștința... De aceea înțeleptii socotesc recunoștința, cea mai de laudă dintre virtuți, cel mai drept, cel mai dulce dintre sentimente, cel mai plăcut fruct din lume, dar din nefericire fructul care se trece cel mai devreme și îmbătrânește cel mai repede. Ea este asemenea unei flori, vivace și luminoasă, dar slabă de constituție, care trebuie continuu stropită, pentru a putea supraviețui... Alții socotesc recunoștința ca o virtute rezervată oamenilor înțelepți, abili... „nu e pentru cei mai mulți oameni decât o puternică și cretă dorință de a primi binefaceri mai mari” (La Rochefoucauld, Maximes), sau „tributul pe care cei mai mari nu-l plătesc nimănui și pe care-l cer imperios de la cei mai mici”.

Dincolo de toate acestea, recunoștința aparține suletelor delicate și sensibile în direcția valorificării proprii la nivelul frumuseților spirituale. De aceea, ea era deosebit de prețuită la cei vechi, care — după cum observă un moralist (Gabriel Thureson Oxenstierna, Pensées diverses, I) — au plămuit în cinstea ei trei divinități sub numele de grații: prima numită Thalía, a doua Aglaia și a treia Eufrosina. Ei au închinat aceste trei zeițe recunoștinței ca și cum una singură n-ar fi fost suficientă pentru a cinste o virtute atât de rară. Trebuie să remarcăm că poezii și le-au închipuit pe aceste zeițe goale, anume pentru a ne învăța că, în materie de binefacere și recunoștință, trebuie să acționăm cu o inimă sinceră. Ei le arată tinere și feciore pentru a ne învăța că binefăcării trebuie să-i păstrăm o amintire vie și să nu lășăm ca recunoștința noastră să îmbătrânească și să căutam toate ocaziile a ne arăta sentimentele noastre pentru binele ce ni s-a făcut. Li s-a dat o înfățișare blândă și veselă pentru a ne semnală bucuria pe care trebuie să o simți atunci când recunoaștem obligația ce o datorăm binefăcătorilor noștri. Au fixat la trei numărul acestor divinități, pentru a ne învăța că recunoștința trebuie să fie de trei ori mai mare decât binele primit. Ei au zugrăvit aceste trei zeițe ținându-se de mâini, pentru a ne învăța că binefacerea și recunoștința trebuie să fie inseparabile.

Deși se spune că recunoștința este o „floare rară”, totuși ea este adânc întipărită în firea lucrurilor, este nu numai o datorie față de binefăcător, ci chiar față de noi înșine. Cine nu condamnă pe acela cărui adresaându-i un simplu salut, refuză să răspundă, sau cărui făcându-i o binefacere, un serviciu cât de mic, refuză să spună clar un simplu: „mulțumesc”? De aceea recunoștința este o problemă de educație, o virtute caracteristică oamenilor care vor să fie cu adevărat oameni. Că recunoștința este înscrisă în natura lucrurilor, o putem deduce și din atitudinea de apropiere a animalelor față de un binefăcător al lor, care le hrănește, le apără, le ține la casa lui, le oblațuiește...

Pe de altă parte, rămân de-a dreptul odioase acele fapte care răspund cu rău la bine, fapta aceuia care aruncă cu piatră în acela care odată i-a dat pâine... Aceasta este mai mult decât ingratitude, este decăderea din umanitate... Se spune că fapta unor astfel de oameni se aseamănă celor care aruncă cu piatră în fântâna care le-a dat apă...

În altă ordine de idei, remarcăm că este tot atât de adevărat că nu orice faptă de binefacere pretinde recunoștință... Precum recunoștința poate ascunde interese minore și egocentrice, tot astfel și binefacerea poate primi timbrul unor astfel de manifestări, ca să nu mai vorbim de situația când trebuie să „te temi și de cel ce-ți face daruri”, după cum spunea un poet latin. Dincolo de aceste forme degradante ale suletului omeneșc, recunoștința rămâne asemenea semneții care dă roade mult mai îmbelșugate dacă cade într-un pământ bun, iar pentru că pământul să fie bun, trebuie îngrijit din toate punctele de vedere. La fel, se cuvine a sensibiliza suletul nostru pentru a rodi sămânța cea bună a recunoștinței, bazată pe iubire dezinteresată și capabilă să asigure comunicarea dintre oameni.

Dacă binefacerea pornește dintr-un sulet generos capabil să se dăruiască altora, uitând chiar de sine, nerecunoștința este expresia egoismului care afirmă interesul mai presus de orice. Și dacă numai unul din zece a fost recunoșcător, înseamnă că interesul este o dominantă a egoismului închis. Ce promisiune n-ar fi făcut cei nouă leproși, ca și oricare om aflat într-o suferință iremediabilă, dacă ar ști că-i poate veni salvarea?... Și câte promisiuni nu rămân doar vorbe uitate după împlinirea dorinței... Scopul egoist și interesat al vieții este de multe ori prea dur și insensibil să mai vibreze cu o iubire răspuns. Lipsa de recunoștință ca expresie a interesului egoist face ca uitarea să fie vâul negrit ce se depune peste vederea unei realități însoțite, sau bruma care se așterne peste frumusețea petalelor care surdă la lumina soarelui zămbitor...

Aceasta o vedem și din faptul că sesizăm foarte repede pe cel ce nu ne este recunoșcător, dar prea rar ne judecăm propria ingratitude... Nu pentru că binefacerea ar fi interesată, fiindcă atunci aureola ei devine întinsecă, ci pentru că orice iubire așteaptă o iubire răspuns, fără de care ea se află în suferință cumplită... Iar în acest caz, dragostea ca datorie răspuns, rămâne asemenea unui ecou închis într-o peșteră rece, ca o palidă și incidentală aducere aminte, fără consistența unei permanentizări active. De aceea Apostolul insistă atât de categoric: „ramâneți totdeauna datori cu dragoste” (Romani 13,8). În felul acesta, așa cum spune un proverb, „recunoștința este temelii dragostei omenești”.

Sub aspect religios, ca virtute creștină, ca adresare statornică, ca un răspuns constant atitudinii de binefacere primite din partea lui Dumnezeu, recunoștința credinciosului se manifestă diferit. Ca și cei din Evanghelie sunt puțini cei care „dau slavă lui Dumnezeu” (Luca 17,16) după ce Dumnezeu le împlinește cererile. Se poate constata că sunt puține rugăciunile de laudă și mulțumire care urmează lacrimilor de ferere... Cu toate acestea, n-au lipsit nici materializările recunoștinței față de Dumnezeu în cadrul așa numitelor „voturi” sau făgăduințe făcute în fața lui Dumnezeu, prin care sub forma unei jertfe personale se aduce preamărirea Părintelui ceresc pentru o binefacere cerută și împlinită. Nu puține lăcașuri de cult, daruri și binefaceri de tot felul arătate celor nevoiași stau mărturie despre rodnicia iubirii prin recunoștința față de Dumnezeu.

Sfântul Apostol Pavel arată că adevărata rugăciune creștină depășește dramatic zbulcun al căutărilor disperate spre cer... Ea aduce liniștea ca lui Iisus în Ghetsmani printr-o atitudine de dăruire, de preoare în grija Părintelui ceresc prin cuvinte simple și pline de conținut: „Facă-se voia Ta”... Liniștea și pacea suletului se statornicește atunci când, așa cum spune Apostolul, „cererile sunt ară-

late cu mulțumire întru toate” (Filipeni 4,6), când rugăciunea exprimă o recunoștință față de tot ceea ce primim din partea lui Dumnezeu, având încredințarea că „toate se lucrează spre binele celor ce-L iubesc pe El” (Romani 8,20).

Sfinții Părinți au insistat foarte mult asupra necesității de a ne arăta recunoștința față de Dumnezeu pentru tot ceea ce vine din partea Lui, ca unui Părinte care cunoaște trebuințele copiilor Săi (Matei 6,8). Sfântul Vasile cel Mare arată că „trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu când El ne dă bunurile Sale și să nu pierdem răbdarea când El nu-și varsă îndurarea Sa prin ele”. Cu cât întârzie mai mult împlinirea cererii, cu atât se cuvine să ne rugăm mai încrezător și mai recunoșcători, fără nici un fel de îndoială în suflet și atunci vom obține liniștea și pacea. A fi recunoșcător totdeauna lui Dumnezeu pentru binefacerile primite și a aștepta în tăcere și liniște sullească totul ca din partea Lui, cu „mulțumire întru toate”, reprezintă trăsătura esențială a recunoștinței ca virtute creștină. De aceea spune Sfântul Ioan Gură de Aur că „nimic nu înveștește pe om mai mult ca atunci când el este recunoșcător... A venit bunăstarea? Mulțumește-I lui Dumnezeu și bunăstarea îți va fi puternică. A sosit nenorocirea? Mulțumește lui Dumnezeu și nenorocirea se va curma... Nu-i cu puțință a-I sluji lui Dumnezeu cu mulțumire, dacă nu-I mulțumim pentru toate; și pentru încercări și pentru viață liniștită” — spune același Sfânt Părinte, iar Sfântul Vasile cel Mare adaugă: „Lăsând la o parte necazul pentru ceea ce nu avem, ne vom învăța să mulțumim pentru ceea ce este (avem)”...

În felul acesta, întreaga viață creștină devine o bucurie euharistică dăruită lui Dumnezeu: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție îți aducem de toate și pentru toate...”

Astfel această „mulțumire întru toate” dinamizează și deschide orizontul de adresare a recunoștinței prin iubire, atât către binefăcătorii noștri particulari, cât și către cei care veghează la bunul mers al vieții noastre obștești, atât la binefăcătorii de acum, cât și la înaintașii care s-au jertfit pentru noi; atât celor de aproape, cât și celor de departe; iar într-o manifestare universală a iubirii, recunoștința însăși primește o adresare cosmică, vizând întreaga creație pusă sub stăpânirea omului: suntem recunoșcători pământului care ne dă roade și pe care îl vom cultiva cu pasiune și dăruire; soarelui care ne dă lumină și căldură; norilor care ne aduc ploaie la bună vreme, animalelor de care ajutându-ne, le vom îngrijii; pomilor care ne dau fructe; — mulțumim pentru toate cu recunoștință „Părintelui luminilor de la care tot darul desăvârșit de sus este” (Iacob 1,17) și cărui se cuvine toată slava și Închinăciunea în veci Amin.

Preot prof. SORIN COSMA

(Urmare din pag. a 6-a)

trivite cu spiritul și cu datinile noastre”.

Relevat literaturii române, de M. Eminescu — marele său prieten —, acesta socotea că povestile lui I. Creangă se realizează pe însuși graiul viu al poporului nostru propriu, povestitorul i se pare reprezentativ pentru „lăranul din Moldova”, privind povestirea fantastică: „Cel mai original dintre scriitorii până acum e povestitorul I. Creangă, ale cărui basme, traducându-se, ar pierde tot farmecul și mai cu seamă tot hazul lor”.

I. Creangă a fost dat de poet ca exemplu de scriitor popular, de unde reținem și convingerea poetului că în ținutul Neamțului s-ar putea găsi modelul basmelor povestitorului humuleștean: „Dar la dreptul vorbind, la Piatra [Neamț], într-un ținut muntos, plin de legende, de proverbe, de locuțiuni, apoi localități istorice, [revista] Colectorul [literar pentru ambele sexe] nu găsește ce să culegă? Un muntean de baștină, născut asemenea în ținutul Neamțului e Ioan Creangă. Cătit-au vreodată colecții pe DÂNĂLA PREPEIEAC, pe SOACRA CU TREI NURORI și altele, ca să vadă, care ar trebui să fie izvoarele, din care să se inspire, și cum vorbesc și se mișcă ținutași din Neamț?”

Cu povestitorul humuleștean dorea să colaboreze în vederea alcătuirii unei cărți de povest: „Am hotărât împună să scoatem o carte de povestiri pentru copii...” — scria poetul la 15 iulie 1886 —

Comparat cu marii povestitori ai lumii, — „... Ion Creangă (...) este unul dintre cei mai originali scriitori moldoveni și, în același timp, unul dintre cei

I. CREANGĂ — „Homer al nostru”

mai buni povestitori din Europa” (Jean Boutière). Iar mai presus de toate, orice s-ar spune, el rămâne al nostru, al românilor: Creangă este un reprezentant perfect al suletului românesc între popoare; al suletului moldovenesc între români; al suletului țărănesc între moldoveni; al suletului omului de munte între țărani moldoveni”. (G. Ibrăileanu).

Amintirile din copilărie sunt o operă unică, prin originalitatea și specificul ei, prin jovialitate, satiră și umor, urmată numai de Anii de ucenicie a lui M. Sadoveanu ori Hronicul și cântecul vârstelor a lui L. Blaga. Prin originalitatea stilului, simplu și colorat de un întreg arsenal paremiologic, păstrând un ton simplu, dar plin de inventivitate și nerv, simetric prin ritmică și muzicalitate, această operă înățișează „copilăria copilului universal” (G. Călinescu), în care toți citorii se regăsesc cu propria lor copilărie. Enciclopedie vie a vieții, „poporul întreg a devenit artist individual în Creangă” (T. Vianu).

Mare vraci al expresiei, meșteșugul artistic al lui I. Creangă rezidă în darul povestirii, al redării situațiilor, în caracterizarea personajelor, al individualizării realiste și în particularitățile fantastice. Satira și umorul țărănesc și viu, locuțiunile și zicalile populare, expresiile neoașe, îl fac „unic în sine, însă divers în cetitori (...). Creangă e în primul rând (...) un strălucit artist” (M. Sadoveanu).

Farmecul operii lui I. Creangă nu poate fi descris, fiindcă e specific și unic și „nu poate fi comparat nici cu cel al lui Rabelais,

ȘTIRI DIN LUMEA CREȘTINĂ

● Al 7-lea Festival Internațional al Tineretului Ortodox s-a desfășurat între 26 aug.—1 sept. a.c., la mănăstirea Sf. Laurențiu din Volos - Grecia, sub îndrumarea mitropolitului Hristodulos de Volos. Având ca temă „Slujiți-I pe Hristos în unitate”, Festivalul s-a bucurat de o largă participare a reprezentanților tuturor Bisericilor Ortodoxe între care și Biserica Ortodoxă Română.

● Catedrala Ortodoxă a Sf. Duh din Minsk, a fost profanată în cursul lunii trecute de către necunoscuți, când multe dintre picturile murale și în mozaic ale celebrei biserici au fost acoperite cu vopsea și cu însemne ale organizațiilor sataniste.

Mitropolitul Filaret de Minsk a reacționat energic împotriva acestui act de barbarie și sacrilegiu și a cerut autorităților civile luarea de măsuri drastice pentru ca astfel de fapte să nu se mai repete.

● S.S. Alexei II, patriarhul Moscovei a oficiat, în fruntea unui sobor impresionant de episcopi și preoți, slujba de sfințire a sub-solului Catedralei Hristos - Mântuitorul din Moscova, unde vor fi celebrate serviciile divine până la terminarea lucrărilor marelui catedrale moscovite.

Începută în 1994, exact pe locul bisericii catedrale cu același hram, distrusă din ordinul dictatorului Stalin, noua catedrală, la care se lucrează non stop, va fi sfințită în 1998.

● Sf. Sinod al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, întrunit în ședință extraordinară sub președinția S.S. Patriarh ecumenic Bartolomeu, a ales pe mitropolitul Ghenadios ca titular al diocezei de Italia, rămasă vacantă prin alegerea mitropolitului Spiridonos în fruntea Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America.

● Biserica Ortodoxă Bulgară a comemorat prin manifestări deosebite împlinirea a 1050 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Ioan de Rila, manifestări care s-au bucurat de prezența S.S. Patriarhului Ecumenic Bartolomeos I al Constantinopolului. Cu acest prilej la străvechea mănăstire Rila, unde se află și moaștele celui mai venerat sfânt al Bisericii Bulgare, a fost oficiată o Sfântă Liturghie solemnă prezidată de cei doi patriarhi, urmată apoi de o sesiune de comunicări la Facultatea de Teologie din Sofia.

● S. Sa Alexei II patriarhul Moscovei a întreprins o vizită pastorală în Uzbekistan, prilejului de împlinirea a 125 de ani de la înființarea Episcopiei ortodoxe ruse din această țară.

S. Sa a avut întâlnire cu I.P.S. Arhiepiscopul Vladimir de aici precum și cu șeful statului, Uzbek Islam Karimos, și a apreciat bunele relații ce există între comunitățile ortodoxe și cele musulmane.

● Institutul Ecumenic de la Bossey a comemorat solemn, cei 50 de ani de la întemeierea sa, în 1946 când primul director al Institutului, Prof. Hendrik Kramer a susținut prima conferință în cadrul acestuia cu tema „Biserica creștină în fața crizei mondiale actuale”.

La ședința omagială de acum, au luat parte peste 500 de invitați, profesori și studenți ai Institutului. A fost transmis și un mesaj din partea S.S. Patriarhului Ecumenic Bartolomeos I.

● O delegație a Federației Mondiale Adventiste a efectuat o vizită la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol fiind primită de către S.S. Patriarh Bartolomeos I. În cadrul discuțiilor au fost abordate o serie de probleme de interes general între care și problema prozelitismului și a libertății religioase. Delegația a avut întâlnire de asemenea și cu comisia sinodală de dialog intercreștin prezidată de mitropolitul Hrisostomos de Efes.

● Sub auspiciile Mitropoliei de Hydra la mănăstirea „Sf. Treime” din Egina, au fost organizate manifestări dedicate împlinirii a 150 de ani de la nașterea Sfântului Nectarie, unul dintre cei mai venerați și mai cunoscuți sfinți ai Greciei contemporane. Au luat parte reprezentanți ai tuturor Bisericilor Ortodoxe surori. Biserica noastră a fost reprezentată de P.S. Ioachim episcopul Hușilor. P.S. Sa a săvârșit duminică 10 nov. Sfânta Liturghie în Biserica Sf. Marina din Ano Ilision, Atena.

● Sinodul Patriarhiei Ecumenice a ales recent doi noi mitropoliți pentru noule eparhii din Canada și din America de Sud. Astfel, episcopul Ghenadios de Buenos-Aires a fost ales mitropolit al Americii de Sud iar episcopul Sotirios de Toronto, mitropolit al Canadei. Arhimandritul Nikitos Loulias, conducătorul parohiei Sf. Dumitru din Chicago, a fost ales mitropolit de Honk-Kong, urmând să fie hirotonit în curând episcop în Fanar.

Ierodiacon DUMITRU B.

un umor țărănesc, păstrând în el urmele originii lui folclorice...” (Eugen Todoran).

Legată organic în toate articulațiile ei de patrimoniul popular, opera lui I. Creangă reflectă tradițiile naționale străvechi, nu transfigurează fenomenele lumii, ci le prelungește viabilitatea, din „efemerul cotidian spre eternul artistic” (Al. Dima). De aceea „opera lui Creangă este epopeea poporului român. Creangă este Homer al nostru” (G. Ibrăileanu).

MITROPOLIA ARDEALULUI
ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
SIBIU
Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 24

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL BRAȘOV

Parohia Ortodoxă Română — C.F.R. Triaj — Brașov, Biserica „Cuviuasa Paraschiva”.

Examen concurs pentru ocuparea parohiilor de oraș.

Termenul de concurs este de 30 zile: 8 dec. 1996 — 8 ian. 1997. Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererile în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând adevăruri cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechime în funcția anterioară, examene absoluite, situația socială (domiciliul familiei, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Informații suplimentare la Sectorul bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiu.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. Simion Săsăujan

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **SĂMBĂTA, 2 noiembrie a.c.**, I.P.S. Mitropolit a prezidat la Reședința mitropolitană, lucrările Consiliului Eparhial Sibiu.
- **MĂRTI, 5 noiembrie a.c.**, la invitația I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei și a ASCOR Craiova, a conferențiat la Casa de cultură a studenților Craiova pe tema „Rugul Aprins”.
- **MIERCURI, 6 noiembrie a.c.**, împreună cu I.P.S. Mitropolit Nestor a vizitat câteva mănăstiri din Arhiepiscopia Craiovei: Gura Motrului, „Sf. Treime” Strâmba, Tismana, Lainici, Crasna și parohia Ișalnița.
- **JOI, 7 noiembrie a.c.**, a cercetat mănăstirea Brâncoveanu și șantierul de construcții al vitoarei „Academii de la Sămbăta”.
- **DUMINICĂ, 10 noiembrie a.c.**, a slujit Sf. Liturghie la mănăstirea Brâncoveanu. După slujbă, Stăreția a oferit o masă festivă cu prilejul aniversării vârstei de 70 de ani a I.P.S. Mitropolit ANTONIE. Au participat oficialități din Sibiu și Brașov, protopopi, preoți, credincioși.
- **MIERCURI, 13 noiembrie a.c.**, a primit la Reședința mitropolitană pe dl. Ministru Valer Dornean.
- **JOI, 14 noiembrie a.c.**, a avut o întâlnire la Reședința mitropolitană cu P.C. pr. Vasile Mihoc și cu preoții participanți la o ședință a Oastei Domnului, ținută în aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu. Cu acest prilej, le-a înmănat conferința cu titlul: „Oastea Domnului în Ortodoxia românească”, spre a fi publicată în ziarul Oastei Domnului, „Iisus Biruitorul”.
— În aceeași zi, cu ocazia aniversării a 70 de ani de viață, s-a întâlnit cu angajații de la Arhiepiscopie, de la Facultatea de Teologie și alte persoane, în cadrul unei recepții la Reședința.
- **VINERI, 15 noiembrie a.c.**, a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial, în cadrul căreia s-au rezolvat probleme curente ale Arhiepiscopiei.
- **SĂMBĂTA, 16 noiembrie a.c.**, a acordat un interviu dl-ului Adrian Popescu de la Rompres.
- **DUMINICĂ, 17 noiembrie a.c.**, a slujit Liturghia arhierescă în Catedrala mitropolitană și a hirotonit pe seminaristul Ilie Doboliță întru diacon.
După Sf. Liturghie, a oferit o recepție pentru corul și angajații Catedralei.
- **MĂRTI, 19 noiembrie a.c.**, în cadrul unei ședințe festive la Academia Română a conferențiat cu tema: „Câteva date mai noi în legătură cu Petru Movilă”.
— A acordat un interviu pentru Radio România Actualități.
- **MIERCURI, 20 noiembrie a.c.**, a cercetat mănăstirea Predeal.
- **JOI, 21 noiembrie a.c.**, cu ocazia sărbătorii „Intrarea în Biserica a Maicii Domnului” a slujit Sf. Liturghie arhierescă la parohia Codlea II, prot. Brașov. Cu această ocazie a sfințit noua biserică ridicată și a acordat preotului paroh Ioan Stăniloiu rangul de Icomon, iar Consiliului Parohial un act de apreciere.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Ilie Doboliță pe seama parohiei Brușu, prot. Agnita și întru diacon pe licențiatul în Teologie Benga Dănuț. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit cuvânt de învățătură.
- **DUMINICĂ, 24 noiembrie a.c.**, a slujit la Catedrala mitropolitană din Sibiu Sf. Liturghie arhierescă și a hirotonit întru preot pe seama parohiei Cârța, prot. Avrig pe diaconul Benga Dănuț și întru diacon pe licențiatul în Teologie Narița Gheorghe.
- **LUNI, 25 noiembrie a.c.**, a participat în sala festivă a Bibliotecii „Astra” din Sibiu la aniversarea a 135 de ani de la înființarea Asociației. Cu această ocazie a susținut o conferință cu tema: „Maica noastră în haine de nuntă”.
— În după-amiaza aceleiași zile s-a întâlnit la mănăstirea „Brâncoveanu” cu scriitorul Mircea Tomuș.
- **MĂRTI, 26 noiembrie a.c.**, a prezidat, la mănăstirea „Brâncoveanu” Permanența Consiliului Eparhial întru unitate cu ocazia discutării situației canonice a pr. Andrei Sicoe din Brașov.
- **JOI, 28 noiembrie a.c.**, a susținut o conferință la Muzeul Cotroceni din București, cu titlul: „1 Decembrie 1918: anul și ziua marii împliniri: România Mare”.
- **VINERI, 29 noiembrie a.c.**, a primit la mănăstirea Predeal familia preotului Andrei Sicoe în legătură cu transferul său.
- **SĂMBĂTA, 30 noiembrie a.c.**, a participat în Brașov, la mai multe manifestări publice, precum:
— la deschiderea unei săli comemorative „Anton Pann” în cadrul Complexului muzeal de la biserică „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului.
O altă sală a fost dedicată lui G. Ucenescu, inaugurată tot cu această ocazie. I.P.S. Sa a vorbit despre ambele evenimente.
— la sărbătorirea în cadrul Liceului „Andrei Șaguna” a patronului liceului „Sf. Apostol Andrei” și a lui Andrei Șaguna, unde a săvârșit un Te-Deum și a vorbit elevilor despre Andrei Șaguna.
— la simpozionul dedicat împlinirii a 135 de ani de la înființarea Astei brașovene. Cu această ocazie a rostit un cuvânt despre „Maica noastră în haine de nuntă”, fiind vorba de limba română.
— a făcut o vizită la sediul Protopopiatului Brașov.

Pr. VALENTIN SICOE
— secretar eparhial —

ANUNȚ

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu anunță că, începând cu 1 ianuarie 1997, costul unui abonament la „Telegraful Român” este de 10 000 lei, iar la „Revista Teologică” de 14 000 lei.

Abonamentele se vor expedia prin mandat poștal, în contul nr. 45.10.4.09.2 — B.C.S.A. Sibiu.

Ca în fiecare an, în pragul Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei, Redacția ziarului „TELEGRAFUL ROMÂN” urează colaboratorilor și cititorilor săi cele mai alese urări de sănătate, de fericire și belșug, de noi și frumoase împliniri, iar în Noul An, Dumnezeu Părintele Cereșc Să reverse asupra noastră a tuturor, pacea și binecuvântarea Sa cerească.

ÎNTRU MULȚI ȘI FERICIȚI ANI!

Semnalăm... Semnalăm...

● **Pariul cu legenda sau viața lui Petre Țuțea așa cum a fost ea** (ed. Athena, 1995, 210 p.) e o carte scrisă de A. I. Brumar. Se citește cu pasiunea cu care se citește un roman bun în adolescență.

Din cartea aceasta n-ai ce alege ca să citezi, spre a crea cititorului o chemare către ea. Ea trebuie citită toată. Autorul scrie cu iubire, cu patos, aproape cu patimă despre eroul său. Despre eroul nostru. Despre eroul neamului nostru. Pe unde deplânge faptul că Țuțea a scris: „Scind și-a stricat legenda” (p. 57). Ar fi trebuit să rămână ca Socrate, ca Iisus. Nu știu. De altfel și A.I. Brumar revine. Vremurile s-au mai schimbat. Împrejurările sunt altele. Avem azi tipografii, ziare, cărți. Și apoi Socrate i-a avut pe Platon, Xenofon și chiar pe Aristotel (născut la 14 ani după moartea lui Socrate) care i-au înveșnicit memoria și gândirea. Iisus Hristos i-a avut pe Evangheliști și pe Sfântul Pavel. Cine ar fi fost Platonii și Evangheliștii lui Petre Țuțea? Se știe că chiar pe Socrate un Aristofan l-a ridiculizat. Aristofani există din belșug și în vremea noastră! Cred că Țuțea a înțeles acest lucru, de aceea se gândea să scrie un lung șir de volume. Așa i se confesa lui Cioran.

Țuțea s-a mișcat mereu, cum spunea tuturor, „între Dumnezeu și neamul meu”. A fost, poate, unul din marii lucizi ai veacului nostru. Și-apoi el nu scrie ca ceilalți înțelepți care scriu: el vorbește. Scrisul lui e vorbit. Uneori șocant și necenzurat.

Recomand cartea lui A. I. Brumar, nu numai pentru că scrie despre Țuțea, ci pentru că a scris bine, frumos. Dar și pentru că scrie despre Țuțea.

● Un prieten cu care vorbesc adesea la telefon, mi-a luat și interviuri pentru Radio, ne scriem, dar ne-am văzut abia anul acesta, în treacă, mi-a trimis o carte. Nu o carte, mai degrabă o cârtică, așa, cât o agendă de buzunar. El se numește Ioan Ion Diacon, redactor la Radio-România-Cultural, iar cartea se numește ACEA NOAPTE SFÂNTĂ... cu subtitlul: „Închis sub comuniști pentru Transilvania” (ed. EVF, ed. Victor Frunză, București, 1996, 146 p.). Cât va fi stat în închisoare nu știu, dar pe penultima pagină citesc: „O viață de om am stat în temniță”? Aceasta mi l-a apropiat dintr-o dată și mai mult și trebuie să i-o spun. Et in Arcadia ego! Ce mai Arcadie! În temniță și o zi e cât o viață de om!

Cartea se citește ușor și se oftează. Bine că mai scriu unii — că scriu prea puțini — și despre aceste realități care nu trebuie uitate. Unii mai tineri încep deja să nu le creadă, încât o carte ca aceasta poate fi alăturată mai degrabă romanului, decât confesiunii. Și, de fapt, conținutul ei e tristul, groaznicul, teribilul adevăr.

● O carte a lui Ioan Pinteza apărută în editura OMNISCOPE (Craiova, 1996, 287 p.) se intitulează ÎNSOȚIRI ÎN TURNUL BABEL. Cuprinde dialoguri, meditații, atitudini, pagini de jurnal, însemnări de lectură. Să ne oprim la dialoguri. Nu e vorba de oricine. Ioan Pinteza a știut să întrebe și a obține răspunsuri de la Părintele Dumitru Stăniloae, de la Părintele Nicolae Steinhardt, de la Mitropolitul Serafim Joantă, de la Nicolae Stroeșcu-Stănișoară, de la Valeriu Anania, de la Ioan Alexandru, de la Mihai Sin, de la Vasile Andru, de la Adrian Popescu și Mihai Ursache, de la Aurel Rău, de la Lucian Valea și Petru Poantă și de la Antonie Plămădeală (p. 81—93). Despre romanul „Trei ceasuri în iad” scrie la p. 36—37. Alte pagini, în afară de dialoguri, sunt pline cu de toate, ceea ce i-a și adus cărții titlul de **Însoțiri în Turnul Babel**.

Ioan Pinteza scrie bine, întreabă bine și obține răspunsuri care, în cea mai mare parte, vor intra în istoria culturii românești. Într-un dialog interlocoțur se desțânuiește. Ne vorbește mai ales despre el, și ce interesant e uneori să afli astfel de lucruri direct de la omul care de cele mai multe ori rămâne în spatele textelor (romane, nuvele, critice etc.), uneori aproape necunoscut și, în afară de autobiografia, aproape anonim.

Din cartea aceasta îl cunoaștem și pe Ioan Pinteza care, într-un fel, se descopere prin întrebări — uneori sunt mai grele întrebările și ele dau nota valorii răspunsurilor — dar și prin pagini de jurnal, însemnări etc.

Cred că Ioan Pinteza mai are încă multe de spus!

● Poetul Anania Valeriu (I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului și Clujului) a retipărit în ed. a III-a, **File de Acatist**, versuri (ed. Arhidiecezana Cluj, 1996, 59 p.). În ritm și stil de Acatist, cu douăsprezece trepte și treisprezece stări, volumul este de fapt un **Acatist al Sfântului Ioan Valahul**, „fiul nostru” al românilor, „mărturisitor al dreptei credințe, martirizat în Constantinopol la 12 mai 1662, prin mănuitoarea bunăvoință a geanabeților lui Alah”.

Acest Acatist poartă titlul **Iluminatul**.

În același volum, un al doilea Acatist e intitulat **Luminătorul**, închinat „Celui întru sfinț egumenului nostru Avva Calinic, îngeresc episcop al Noului Severin, puternică ntrupare de duh românesc, săvârșit cu pace și în sârbăcie la 11 aprilie 1868”. E vorba, se înțelege, de Sfântul Calinic de la Cernica.

Frumoase Acatiste! Precum în cele mai reușite opere de gen, metafora e la ea acasă în exprimări surprinzătoare, poetul dovedindu-se un liric de mare sensibilitate și subtilitate.

Sunt două litanii de întoarcere în secolele XVII și XIX ale spiritualității românești, luminate și iluminate de doi luceferi care, prin forța cuvintelor și simțămintelor poetului, strălucesc pe firmamentul culturii noastre, de acum încolo și mai luminoși, și mai frumoși.

● În colecția „Maeștri spirituali” a editurii Humanitas a apărut **SOCRATE** de Jean Brun, trad. de Walter Fotescu (Buc. 1996, 140 p.). E un **Socrate** limpezit, un text accesibil și profesorilor și studenților, cu câteva capitole mari precum: Socrate și istoria, Persoana lui Socrate, Mesajul lui Socrate, cu subcapitolele: „Cunoaște-te pe tine însuși, Demonul lui Socrate, Ironia socratică” și un ultim capitol „Prezența lui Socrate”, în care e vorba de moartea și de mesajul său.

La sfârșit are o bună bibliografie. Din aceasta vom reține **Socrate et Jésus** (Paris, 1944) de Th. Deman, „La connaissance de soi-même et le socratisme chrétien”, de E. Gilson, în vol. „L'esprit de la philosophie médiévale”, Paris 1932, vol. II, cap. I.

● I.P.S. arhiepiscop Bartolomeu Valeriu Anania, după ce ne-a dat o nouă traducere a Noului Testament, a început acum și traducerea Vechiului Testament. Ca și cu Noul Testament, urmează aceeași metodă. Traducere nouă prin apelul la traducerile Septuagintei în mai multe limbi, pentru a limpezi expresia românească, a da sensuri mai apropiate de original, acolo unde ele se îndepărtează și, în același timp, a ne face accesibilă Biblia într-o limbă frumoasă românească, așa cum a fost și în originalul ebraic.

Nu e de mirare că I.P.S. Bartolomeu a început traducerea Vechiului Testament prin **Cartea lui Iov**. Cartea aceasta e un poem dramatic și poetul, naratorul, dramaturgul Anania, era parcă firesc să înceapă cu ceea ce este mai greu de tradus dintre cărțile Vechiului Testament.

Lectura e acum ușoară, cu un coeficient maxim de exactitate și, evident plăcută. Dacă am încerca să reproducem câteva versete ar trebui să transcriem toată cartea.

I.P.S. Anania, într-o introducere, scurtă dar consistentă, optează pentru istoricitatea personajului Iov. Argumentele biblice — pomenirea lui în alte cărți ale Vechiului și Noului Testament — merg spre această concluzie. Valoarea literară a cărții nu e însă, nici împiedicată, nici sporită de istoricitatea lui Iov. Tot așa e și cu valoarea ei filosofică și religioasă. Dacă un anume Iov e autorul cărții, personajul său — autobiografia lui — e un personaj dramatic, extraordinar realizat. Așa se și explică faptul că drama lui Iov e tema de predilecție a filosofilor existențialiști care caută dramele cu lumânarea!

Iov, cum spune I.P.S. Anania, nu-și înțelege suferința. „*Ea se consumă sub semnul absurdului... Suprema lui întrebare: De ce? (întrebarea dreptului care suferă, n.n.), rămâne fără răspuns; un răspuns pe care nu i-l pot da, nici înțelepții prin logica lor sofisticată, dar nici Dumnezeu care Se mulțumește să tacă*” (p.7).

Absurdul situației, arată I.P.S. Anania, își caută totuși, până la urmă, o explicație plauzibilă, care îl scoate din categoria absurdului. Nu tot ceea ce pare că începe pe pământ, începe cu adevărat aici. Cele două lumi, cea de *aici* și cea de *dincolo* sunt realități, și concomitente și succesive. Explicația a ceea ce nu e de înțeles *aici*, trebuie căutată *dincolo*.

Disputa reală era *dincolo*, între Dumnezeu și Satan. Dumnezeu își lăsa dreptul să fie ispitit, încrezător că nu se va lăsa învins, iar Ispititorul garanta că *dreptul* va ceda și va blestema. Până la urmă, firesc, Dumnezeu a avut dreptate. Ispititorul a fost învins, iar dreptul s-a bucurat de o *restitutio in integrum*.

Acetee, desigur, pe scurt.

Cartea lui Iov, în traducerea I.P.S. Bartolomeu Valeriu Anania e o bună mărturie că vom avea și un Vechiul Testament adus la zi, după criteriile științifice și literare de ultimă oră. Notele savante, ca și la Noul Testament, rotunjesc o lucrare care va intra de acum înainte, pe dreptate, în succesiunea **Bibliei de la București**, marea operă de răscruce a culturii românești.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Visarion Bălță

ABONAMENTUL pe un an: 7000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, Banca Comercială, Sucursala Sibiu.